

JESU TONDIBA TUONA

¹ Teofili li cincintili yua ke diani maadi yesu n cindi ki tieni yeni wan tundi yaala; ² Hali yeni ya daali k o bo doni poli pon ³ Li puoli po yo k o bo teni wan bo lugidi yaaba a tuonsonba k o bo legidi bi nungi po o fala puolo po fuonjanba paalu. Dana piina o tundi legidi bi nungi nni ki maadi u Tienu diema maama. ⁴ B den ya cendi liebi o den yi yedi'b ki ban da fagidi yeni Jerusalemi ama ki nan da guudi bàa puoni u, nani wan bo maadi «i gbadi n maama ke» ⁵ San bo wuuli hali yeni dinne yeni mi ñinma i ama yinba ba ti wuli yeni fuonjanba li dana kan fagidi» ⁶ Ban bo taani ya yogu ke bi bual'o: «badiciamo li yognu i ke a ba sieni Israheli diema aa?» ⁷ K o maadi'bi «laa tie yin'bi ka bi bandi li yogu bii li tinbuali yua ke u Tienu bàa cuo yeni u paaceli. ⁸ Ama i ba gaà u paaciamu ya yogu ke fuonjanma ti ba cua yim n ba tua mini yeni Jerusalemi sieda siedanba, Jude yeni sanmaali kuli dogu nni yeni ki tinga n pan juodi naankani kuli. ⁹ Yagu ke Jesu bo maadi'bi li bona kuli ki gbeni nani wan bo nua tanpoli yeni, k o doni k u tawaligbangu baa ki legini bi nunbina. ¹⁰ Ban go bo da nua tanpoli ya yogu, ki nibilie nagini bi kani ki lani tiapiena. ¹¹ Bi bo maadi: «Yimi galile yaaba be cedi ki se lan kani ki nua tanpoli» ¹² Lani ki bi bo guani Jerusalemi Olife juali po yua kobi yeni Jerusalemi nani ban cuoni

ya banli Sabbat daali. ¹³ Ban bo pundi ke bi doni gu dietuagu po, ban bo tundi ki ye naani. li bo tie Piaali, San, Saaki, Andili, Filipi, Tuoma, Baatelemi, Maatio, Saaki Alife bijua, Siimo o jakagidiga, yeni Jude Saaki bijua. ¹⁴ B bo taani tie nani nuyendo yeni ki taani jaani, yeni bi puobi, Maali Jesu naà yeni o waali. ¹⁵ Li dani k Piaali bo fii o naataani siiga nni, bi bo tie nani 120, maadi. ¹⁶ N naataani li bo tie buama yaali k u Tienu maama n tieni ki tii, nani fuonjanma n bo yedi Daavidi ñoba nni Juda po, yua bo waani jesu ke b cuo, o. ¹⁷ Kelima o bo tie ti yua ke go bo baadi ti ñuadi li yaalidugu po. ¹⁸ Dinne li nulo daa u kuanu yeni obiadma paadi, lan kani k o jiidi baa ke li yuli liidi, k o gbanandi yodi k o tugu nni bona kuli yadi. ¹⁹ Jerusalemi niba kuli bo ñanbi bani li bonli ke b ji puni li kuanu li yeli bi danba maama nni “Hakeldama”, li niima n tie mi soma kuanu. ²⁰ Lan cedi ki li diani pisoma tila nni, ”ñaa mani k o kuanu n kpandi pabonli ke nulo n daa kua li kani. ke nutiani n gaa u yudandi sienu. ²¹ Li tie buami yaali ke bi niba yaabi bo ciani ti o badiciamo Jesu n bo ye ya yoguti siiga nni ²² Lan cili San ñinwulima ya caa ya daali k o bo ñani ti siiga nni yaabi bo tua siedanba o yiedima po yeni timi. ²³ Ke bi tieni nibalie liiga, Josefi ke yi'o Barsabas, k go yi'o Justus yeni Maatiasi. ²⁴ 24 B bo jaandi ki maadi «fini o badiciamo yua bani yua kuli yantugu ñan waani ti nibalie ne ñan lugidi yua. ²⁵ Ke wan gaa li yiali u yaalidigu yeni u tienu tuonli ke Juda kan colini ki nan ñodi u sancelu. ²⁶ Ke bi tɔni tia tia ki lugidi Maatiasi

k b ji bo cōd'o ki pugni tuonsōnba piigi n yendi yeni po.

Diangbenga 2

¹ Pantekoti daali n pundi, bi kuli dentaani ki kaanyendu i. ² Bi ti ludi ki gbadi ke fuugu ñani tanpoli ki nani faaciangu yeni, ki gbie ban bi ye ya dieli nni yeni kuli. ³ Ban la ke i landi tie nani mu yeni ki dōgdi bi po, ki bōgdi bōgdi ki maani yuakuli po. ⁴ Bikuli n gbie yeni mi fojanma, ki ji cili ki ya maadi mi maalanma nani fojanma n puni ba ke ban maadi maama. ⁵ Layognu, Juufinba yaaba daani U Tienu nni den ñani nanduna dogi nni kuli, ki cua ki dá ye Jerusalema. ⁶ Ban gbadi ku fuugu, ban taani ki sani ki cua, lan lidi ba yeni yuakuli n gbia ke bi maadi o danba maama nni. ⁷ Bi den ye ku yaalidgu yeni li pamancianli nni; bi den maadi: “Ti ya ba maadi i mōni, bani yaaba n maadi ne kuli ki tie Galile yaaba ka aa? ⁸ Li nan tieni ledi i, ke ti gbia bi maama yuakuli danba maama nni? ⁹ Persi yaaba, Medesi yaaba yeni Elamiti yaaba yeni yaaba n kua Mesopotami, Jude diema nni, yeni Kapadōsi, Pōn yeni Asi, ¹⁰ Friji yeni Panfili, Ejipti nni yeni Libi dogi yia n ye Sireni po, yeni ya canba n ñani Roma ki cua, ¹¹ Juufinba yeni Proselitinba, Kretan yeni Arabi yaaba, ti den gbia ke bi maadi ti danba maama nni U Tienu paaciamu tuonli” ¹² Bi den ye li pamancianli nni kaa bani ban ba tieni yaali kuli; bi den maadi bi ŋmiali nni: “Ne mo ya niima nni nan ji tie be i?” ¹³ Ama bi tianba den ñuadi ba ki maadi, “Bikuli

ñuni mi daamonpaanma i ke li ga ba.” ¹⁴ Ama Pieri den fi wani yeni li piiga n yendo, ki duoni u nialu, ki yedi ba, “Jude niba yeni yinba yaaba n kua Jrusalema nni, li nani yin bandi yaali ne yin njanbi ki cengi n lanbona. ¹⁵ Kelima, ya niba ne ki ñuni daama ki guo nani yin maali maama ka, kelima ti dá ye siñaagu, kudi taa yognu i. ¹⁶ Li tie o sawalpualo Joweli n den waani ya maama i: ¹⁷ “ A daajuodidana ya pundi,” U Tienu n yedi yaali n ne, “N ba yadi n fojanma gbannandi kuli po. I bijaba yeni i bisibaba ba tua sawapuaba, i naacenba yeni i jifanba ba la mi dogdima, i nikpelba n ya laadi a bona ti dangdi nni. ¹⁸ Li baa tie yeni i, n tuonsomba, bi puoba yeni bi jaba po li dana nni N ba yadi n fojanma bi po, ban ya pua sawali. ¹⁹ N ba cedi yaalidgu bona n tieni tanpoli po, ki tieni li pagli maalma ki tinga po, mi soma, u mu yeni i muñii walgu. ²⁰ u yienu ba kpandi bonbonli, o nmaalo n kpandi soma ki sua ya daacianli ke i ba la ki bandi O Diedo guanma pundi. ²¹ Li ba tieni ke yua n jaandi U Tienu O Diedo yeli po ba baa mi faabma. ²² Israyeli yaaba, cengi mani ya lanbona ne: Nasareti Jesu, U Tienu n tieni yua ya po kasiedi i kuli ya nunbu nni yaali n nua o yaalidgu tuonjama, U Tienu n cedi ke o tieni ya bancianma yeni ya maalma ke ikuli bani, ²³ Nani U tienu n bobni maama, ke li nua o bancianma, bi kuadi o, ki cuo o ki mubni yaaba n fali yiko nui nni, ke bi kpaa o li daaponponli po, ki kpa o. ²⁴ U Tienu yiedi o, ki faabi o yeni mi kuuma fala, kelima, li bo ki buali ke wan ya ye mi kuuma nuu nni. ²⁵ Kelima Dafidi

yedi yaali ne o po: “N den tundi ki nua O Diedo ke o ye n liiga, kelima o ye n nuujienu po ke mii ji pia begma. ²⁶ Lanwani ii, n ye li pamancianli nni, ki mangidi n pali yeni n lanbu. Yaali n pugdi, n gbannandi baa ye li dandanli nni. ²⁷ Kelima a kan ñoli ki ña n naano bi kpienba diema nni, a go kan ña a ninamo gbannandi n bedi. ²⁸ A dogdi li mi yema sani, ki waani nni, a ba cedi min gbie yeni a yema. ²⁹ N kpiiba, n ba maadi yeni yi li dandanli nni ti yaaja Dafiidi maama: o den kpe, ke bi pii o, ke o kakuli ye ti siiga nni hali yeni molane. ³⁰ Nani wan den tie sawalpualo, ki bani ke U Tienu bo loli yni o ku donligu, ki niani o ke o ba cedi o puolinuani nni, yendo n kali o badigbandi po yeni. ³¹ o bo tuodi ki bandi, ki maadi Jesu yiedma po, “Bi den ki ñoli ki ña o bi kpienba tinga nni, ke o gbannandi mo ki bandi bedma. ³² Lan ya Jesu, U Tienu duoni o yeli, tikuli tie li kesiedinba. ³³ Ama, nani wan doni, ki kali U Tienu jienu yeni, o baa Báa n den niani o ya fonanma, o yadi lan ya fonanma i ti po ke i la ki go gbadi ne. ³⁴ Kelima, Dafiidi naa den doni tanpoli, ama, o den maadi, “O Diedo yedi N Diedo, «Kali n jienu, ³⁵ hali min ba cedi a yibalinba n tua taanmaakaanu» ³⁶ Lanyapo i, ke li buali ke Israyeli diegu kuli n bandi yeni i moni ke yin kpaa ya Jesu li daaponponli po yeni, U Tienu cedi ke o tua Diedo yeni Kiristi» ³⁷ Ban gbadi lanyaa maama, ki mi sia bi pala, ke bi buali Pieri yeni ya tondba n sieni, “Ti kpiiba, ti ji ba tieni ledi i?” ³⁸ Ke Pieri guani ki jiini ba, “Yuakuli n biidi o pali o tuonbiadi po, ki tieni mi

ñinwulma bogdili Jesu Kiristi yeli po, ke wan di sugli o biidi po, i ba baa U Tienu Fojanma paabu, ³⁹ Kelima li nonianu tie yinba yeni i bila yaama i yeni yaaba n ye fagma, hali ban yabi maama kuli, ke U Tienu ba yini.” ⁴⁰ O den maadi mi maama boncianla, ki kadi ki waani ba, ki paani bi pala; O den maadi ne, “Yin fangi j yula yeni ya nifiima n kua mi tudma nni ne. ⁴¹ Lanwani ii, bi den tuo ki ga o maama, ke bi tieni ba mi ñinwulma bogdili, ke li daali mono, yaaba n den pugni bi ñodkaaba po den kiluo niba tuda taa (3000). ⁴² Bi den tugni bi tuona ki tundi yaali n tie mi yenñodma, ki bogdi kpanu bi ñmiali nni, ki tie bi jaandi. ⁴³ Ti jawaandi ñ cuo naano kuli, ku yaalidgu yeni mi bancianma maalma boncianla ñ tieni bi ñodkaaba dandanli po. ⁴⁴ Yaaba n den tie dugkaaba kuli den taani ki ye kaanyendu, ke ban den pia yaali kuli den tie tantaanbona i. ⁴⁵ Bi den kuadi bi piama yeni bi bonkubkaali ki bogi bi ñmiali nni, yuakuli yeni wan dagdi yeni yaali. ⁴⁶ Li den tie yeni i daali ñ tuu daali bi den ye li jaandielu nni, ki taa payianyendu, ki ñmiidi kpanu, ki bogi bi ñmiali nni, ki taandi ki di yeni li pamanli yeni li pali yumiinli, ⁴⁷ Bi den pugu U Tienu, ke bi niba taa bi po, ki selni ba. Daali ñ tuu daali, O Diedo den pugdi bi po yaaba n den baa mi faabma.

Diangbenga 3

¹ Yeni ke Pieri yen i Jan den caa ku jaandiegu nni, i jaandi yogu, nani kudi yia yogu yeni

² Bi den yi maani ki tugi nilo, ke bi mali o

ke o tie wabo ki caa ki kaandi o ku jaandiegu bulñocianbu, ban yi yaabu bu bulñonbu yeni kani, ke o miadi yaaba n pendi ki kua ku jaandiegu nni. ³ Wan la Pieri yeni Jan ke bi pendi ki kua ku jaandiegu nni, ke o mia ba li todli ⁴ Pieri n sedi ki nuali o tiii, wani yeni Jan, ki yedi o: «Diidi ti». ⁵ O wabo n nuali ba, ki ya daani ke o ba baa paabu bi kani i. ⁶ Pieri n maadi: «N ki pia wula ki buali ligi, ama min pia yaali, n ba teni a. Nasleti Jesu Kiristi yeli po, cuoni!» ⁷ Pieri n cuo o nuujienu, ki yogi ki fiini o, lannyogno mono, o taana n todi, o taagbina n paagi. ⁸ Yugyenma, o wabo n fii, ki ya cuoni, ki kua ku jaandiegu nni, wani yeni Pieri yeni Jan, ke o cuoni, ki yugi, ki dondi U Tienu. ⁹ Bi niba kuli n la o ke o cuoni ki dondi U Tienu. ¹⁰ Ban bandi ke li tie ya nilo n yi miadi ku jaandiegu bulñonbu kani yeni i; ku yaalidgu yeni li pamancianli n cuo ba yeni yaali n tieni o ne. ¹¹ Nani wanden li ye yeni Pieri yeni Jan yeni ii, bi niba kuli den sani ki nagni ba Salomon ciagu nni yeni li li pamancianli ¹² Pieri n la kunilgu, wan buali ba: «Isarayeli niba, be n cedi ke i pala mani boncianla? Be n cedi ke i cini i nuni ti po nani tinba mono ya paalu bii ti papienli po i, ke o nilo ne cuoni yeni ii? ¹³ Abrahamama, Isaka T yeni Jakobo Tienu, ti yaajanba Tienu n kpiagi o tuonsolo Jesu yeli, yin den nia ke yii bani yua Pilati nintuali, wan den jagi ke wan faabi o ya yogno yeni. ¹⁴ I den yie o niqamo yua n tie niteginka maama, ki cedi ke bi luodi ki na o nikipalo. ¹⁵ I cedike bi kpaá li miali naabiiga, U Tienu n yiedi (faadi)

yua bi kpienba siiga ke tinba n tie li kasiedinba.
¹⁶ Mɔlane, yaaba n daani o yeli po - yin nua ya nilo, ki go bani o ne - lany a yeli n paagi o. Wan pia ya dandanli Jesu nni n cedi ke o paagi cain ikuli ya nunbu nni. ¹⁷ N kpiiba, n bani ke yii bani i, ki sɔni yanbɔntuonli i nani i yikodanba yeni. ¹⁸ Ama, U Tienu n cedi ke o sawalpuaba kuli pua ya sawali, ke li buali ke o wan lugdi ya bibuadga n la fala yeni, tieni ki tii. ¹⁹ Lanwani ii, yin biidi i pala i tuonbiadi po, ki lebdi ki nɔdi u sanɲamu, i biidi n piini, ti Diedo yema n cua yeni li pasɔngli jamaano; ²⁰ wan yuandi ki sɔni wan lugdi ya Kiristi i po, Jesu. ²¹ O tie yua ke tanpojoma ba ga hali yeni ya yogu ke U Tienu n tuodi ki cedi ke o sawalpuanba yaadi ki waani ya bona kuli n ba tieni ki dudi. ²² Moyiisi maadi lani n yeni: “O Diedo U Tienu lugdi ki dɔgdi sawalpualo nani mini yeni i kpiiba siiga. Yin cengi wan ba maadi yi yaali kuli. ²³ Li ya sua ke niloba ki cengi li sawalpualo maama, bi ba biani (bolini) o cain bi niba siiga.” ²⁴ Nn, bi sawalpuaba kuli yaaba n pendi, ki maadi li maama, ki cili hali Samiali yeni yaaba n yuandi o puoli po kuli waani lany a dana. ²⁵ I tie bi sawalpuaba yeni ya nɔnianu ke U Tienu loli yeni ti yaajanba bila i, nani wan yedi Abrahama maama: “Ki tinga po dansani kuli ba baa mi yedɲanma a ya puolɲani po.” ²⁶ U Tienu n duoni o tuonsɔnlo, o d a cindi ki sɔni o i siiga nni i, ke wan fidi ki yadi mi yedɲanma yaaba n ba lebdi bi yama, ki n a bi tuonbiadi sanu ki nɔdi u sanɲamu»

Diangbenga 4

¹ Pieri yeni jan n da den maadi yeni bi niba, bi kodipadicianba yeni, U Tienu diegu gudikaaba yudaano yeni sadisa yaaba den cua li kani. ² B pala den beni kelima Pieri yeni Jan den bangi bi niba ki wangi ba ke bi tinkpiba baa fii kelima Jesu den fii bi tinkpiba siiga nni. ³ Bi den cuo bad ki kuani ba li kpaadidieli nni hali ke li pan fandi kelima li den tie yenjuogu jigi. ⁴ Yeni moko, yaaba n den cengi bi maama siiga boncianla den daani Jesu, ke bi coli den bua pundi niba tudamuu(5000). ⁵ Lan den fandi, jufinba yudaano yeni a nikipela yeni li balmaama bangkaaba den taani Jerusalema. ⁶ Bi kodipadicianba bado Ana yeni kayifa yeni Jan yeni Alesanda yeni yaaba n sieni ki tie bi kopadicianba yudaano kuli. ⁷ Bi den cedi ke Pieri yeni Jan sedi bi siiga, ke bi buali ba: «U laa paalu ya po, bi nme yeli nni ke i tieni yeni?» ⁸ Lani U Tienu fuoma yua n gbieni pieri ke o den yedi ba: ⁹ «yinba bi paatieba yeni isayeke nikipela, i buali dinne ya tuonjanli n tieni ya wabo ne po yeni lan gaa maama ke o paagi. ¹⁰ To, Yinba yaaba n ye kuli yeni Isayeke yaaba yaaba n sieni kuli, yin bandi ke li tie Nasareti yua Jesu Krisiti yeli po, yin den joni yua li daponponli po, ke U Tienu ffini o bi tinkpiiba siiga, ke yaa ja n tie na paagi cain ki se i nutuali. ¹¹ Jesu tie: yaa tanli ke i den luni, ke nan tie tanmaala. Lani n tua li tanpuuli tanjali. ¹² Mi faabma ki ye nito kuli kani kelima yetoli kuli ki ye nanduna nni tin baa faabi kelima yaali yapo taladi». ¹³ Bi cancannikipela yeni n den laa Pieri yeni Jan n

pia yaa paapali, bi den pagi ba kelima bi banni ke bi tie taliginba kaa kua cogu. Bi den bandi ke bi tie yaaba n den ki ye yeni Jesu. ¹⁴ Ban den nua ke ya ja n paagi yeni se Pieri yeni Jan kani, baa den fidi nmiani ba libakuli. ¹⁵ Bi den cedi ke bi ñani bi cancannikpeliba taanli nni, ke bi juogi. Bi den yedi: ¹⁶ Ti baa tieni bi naa jaba lede? kelima Jerusalema yaaba kuli bani ke bi tieni mi bancianma, ti moko nan kan fidi ki nia. ¹⁷ Ama ki fidi ke laa maama n daa yadi bi niba siiga, tin fuu yeni ba ki yie bipo ke ban da go maadi oba kuli laa yeli nni». ¹⁸ Lani, bi den go ki yini ba ki yie bipo cain ke ban da go maadi ki bangi bi niba Jesu yeli nni. ¹⁹ Pieri yeni Jan den gua ki yedi ba: «Biigi mani ki lie li ya tiegi U Tienu po ke tin tuo i ya maama ki cedi wani U Tienu yaama. ²⁰ Kelima ti kan fidi ke kan yedi tin la ke go gbadi yaala». ²¹ Bi cancannikpeliba bia den funi yeni ba ki yuandi ki ña ba. Baa den laa ban baa cuo ba yaali yapo, kelima bi niba kuli den kpiagdi U Tienu kelima yaala n den tieni po. ²² Kelima ban den tieni ya ja po mi bancianma ke o paagi den kpeligi ki cie bina piinaa. ²³ Pieri yeni Jan n den ñani, bi den gadi bi lieba po ki pan wani ba bi kopadicianba yudanba yeni bi nikpelba n yedi ba yaala kuli. ²⁴ Ban den gbadi lani, bi den taani yanyenma ki jandi ki mia U Tienu ki yedi: «Ti Diedo, fini n den tagi tapoli, ki tinga, mi ñincianma yeni yaala n ye mi niinni kuli. ²⁵ A den maadi ke U Tienu fuoma yua cedi ke ti yaja Dafidi a naaciemo sognu a maama ki yedi: «be n cedi ke bi nilanba fii ki tiendi

o fuugu? ke i nibuoli mo pia laa yantiabiada?
²⁶ ki tinga badiba kuli fii ki sedi. Bi badijaba mo taani ki tuu ñoyenbu ki fii ki sedi O Diedo yeni wan gandi yua po. ²⁷ Mòmōni o bado Elodo gufeneri Ponisa Pilata den taani yanyenma yeni yaaba n kaa tie Isabele yaaba kuli u naa dogu nni ki juogi ban baa tieni maama ki cuo fini U Tieni ya nacengagidinamo Jesu, ñan gandi yua. ²⁸ Ban den taani yeni, bi den tieni ñan tuodi ki bili yaala kelima a paciamu yeni a yanjagili po. ²⁹ Mōla o Diedo, cengi ban funi leni timaama, ki paagi tinba a naacenba tin yaa wangi a maama yeni li pamanli. ³⁰ Tandī a nuu ke tin ya taagi a naacengagidinamo Jesu yeli ki paagdi bi niba sinankeeninba yeni mi bancianma». ³¹ Ban den jaandi yeni, ban taani naakani den digdi. Bi den gbie yeni u Tienu fuoma yua ki bi wangi U Tienu maama yeni li papaali. ³² Yaaba n den daani kuli den pia yenyenma yeni yanjagidiyenli. Oba kuli naa den yeni ke wan pia yaala tie wani baba n baa die yaala, nilo kuli den tuo ke o piama tua o lieba kuli yaala. ³³ Jesu tondibila den tieni siedī wani o Diedo Jesu fiima bi tinkpiba siiga po yeni u paaciamu. U Tieni sela mo den ye yeni bikuli. ³⁴ Bii siiga luodo ki den ye kelima yaaba n den pia i kuani ki kpendinni li ligi ³⁵ ki biliti Jesu tondiba taana kani. Bi den yen ñandi lienni ki bogdi ki tendi yua kuli nani o luoma n tie maama. ³⁶ Josefi, Jesu tondiba n den ciliyua yaa yeli Barnabasa, lani n tie yua pagidi bi niba pala. O den tie Lefiti buolu yua ki ñani Sipila diema nni. ³⁷ O moko den pia u kuanu, ki kuadi

ki cua yeni li ligi ki bili Jesu tondiba taana kani.

Diangbenga 5

¹ Ama niyendo, ban yi yua Ananiasa yeni den ye. Oja yeni den kuadi o kpaabu, ² ki juogi yeni o pua ki kubi i ligi bogdima. O den cua yeni yaala n sieni ki bili Jesu tondiba taana kani. ³ Ama ke Piali madi: “be cedi ke a na sitaan k o kua a pali ki gbie k a pan pua fuonnanma faama i ki nuuni u kpaabu ligi bogdnma i? ⁴ Lan bo ki kuadi, li bo li ki tie a kpacelu kaa? lan bo ti kuadi l go bo li ki tie a yaala kaa? A tieni led i ki ti maali li bonla a pali nni. A ki pua niba kaa faama a pua u Tienu i faama.” ⁵ Ananiasasi n gbadi li maam wan cie ki gbaani ki fuodi ki jiini. ⁶ Ke ti jiwaandi cuo yaaba kuli bo gbadi lan bonla. ke bi jawaaba kadigi o ki bo piini. ⁷ Kudi puoli po k o denpua pundi kaa bani yaala bi tieni. ⁸ Piali ka maadi o: «maadi n li ya tie ki kuadi u kpaabu ne nani yin waani i ligi maama.» K o jiini: «li ligi n yeni» ⁹ Ke Piali maadi o: «i tieni led i ki taani bigni o yonmdaano tagmni i. Yaaba n pii a calo n yeni.» ¹⁰ Ko baa li yogu ki jiini, ke bi jawaaba guani sua o kpe o. ¹¹ Ke ti jiwaanciandi cuo yaaba ye li jaandieli kuli yeni yaaba bo gbadi li bonla. ¹² Ti bonninandi yeni u yaalidgu bo tieni u niwulgu siiga nni bi tuonsonba nui po. Bi bo tani ye Salomon jaanli kani. ¹³ Ama ke ba yendo boo pia papaali yeni wan taani bi po ke bi niba nan bo bua bi maama. ¹⁴ Bi niba yaaba bo pia li dandanli ti yonmdaano nni bo pugdi bi jaba yeni bi puoba. ¹⁵ Bi bo yi cendi yeni a yيامa u sanu

po i ki duani ba ti gadogdi yeni i diduani po i, ki fidi yaala ke Piali ya ti pendu ya yogu u junjungu n fidiki legini bi tianba. ¹⁶ Niba boncianli yaaba bo ña Jerusalemi kaalindnma mo bo baadi yeni a yama yeni yaaba ke i cicibiadi kubi ba ke bi paagdi. ¹⁷ Ama k o yikacianmo fii ya niba kuli bo ye yeni o siiga nni (ki tie Sadusiani jaandi niba); bi bo ye yeni pabonli. ¹⁸ Ke bi cuo bi tuonsomba ki kuani ba gobna dansalgi dieli nni ki luoni ba. ¹⁹ Ama u ñuagu u Tienu meleki bo ki luodi li ganli ki ñani ba ki maadi ba: ²⁰ «Pan sedi mani li jaandielu nni ki waani bi niba li miali maama» ²¹ Ban bo gbadi lani ki fii ki kua li jaandielu nni gu sijaagu nni ki tundi bi niba. Ama k oyikacianmo cua yeni yaaba bo ye yeni o ki yini mi taankalima ki soni ke bi gedi ñani bi tuonsomba dansalgi. ²² Ama ya soje gbenga bo gedi boo la ba dansaldielu nni, ke bi guani maadi ne: ²³ «Ti la k u dansaldielu luoi kpakpab ke sojenba yaaba guu se u bulñobu nni; Ama tin luodi ya yogu tii obo deni nni.» ²⁴ Li jaandielu nni soje cianma yeni o yidkacianmo n gbadi yeni ke li cuo ba i jeje yeni yaala ba fidi ki cua li puoli po. ²⁵ Ke o nulo cua ki maadi ba: «ya niba ki luomi dansalgi ye li jaandielu nni ki tundi u nuwulgu.» ²⁶ Ke o sojecianmo yeni sojenba gedi ki guani yenba suoo kaa tieni ba paalu bonli, kelima bi bo jie ke bi niba bo lugdi ba a tana. ²⁷ Ban guani yenba bi sieni ba bi cegikaaba kani ke o yidikacianmo buali ba ²⁸ ke maadi: «ti kuani ke yi daa tieni i tundi o nulo ne yeli po ke i nan tieni li tundi ki gbieni Jerusalemi kuli ke li ja

soma ba wuli po. ²⁹ Piali yeni o tuonsɔnba bo ŋmia ba ki yedi ti bi colni u Tienu ya maama ki cie bi niba maama. ³⁰ Ti yaja nba Tienu fini Jesu bi tinkpiiba siiga nni yua ke i bo cɔni o bu tibu po ki kpaa o. ³¹ U Tienu duoni wani ki kaani o u nuuienu ke wan tua o bado bijua ti candaano, ki daa nua Isaraheli yaaba biidi ki gɔ mia sugli b biidi po. ³² Ti tie iesd nba li bona po yeni fuonɔnma gɔ yua ke u Tienu puni tinba yaaba n colni o.» ³³ Bi ceglkaaba n bo gbadi bi pala bo biidi ke bi bua ban kpaa bi tuonsɔnba ³⁴ Ama falisiani yua ke bi bo yi o Galmali ki tie bil maama bangika kuli siiga nni yua pia ti kpiagidi ke bi colni o bi niba kani bo yi ñani Yesu tuonsɔnba lan nii po lan waaagi. ³⁵ Lani k o bo uansi yedi «Yinba Isaraheli yaaba yeni yi bua ki tieni bi niba yaala ne. ³⁶ Kelima Todasi bo fii ki sedi yognu bá ki u niwulgu bo ŋɔdi o ki pundi nani niba kobina bi bo kpaa'og ke yaaba bo ŋua'o sani ki yadi. ³⁷ Li puoli Juda Galile mo bo fii li cɔdli yogu ki dadi niba waamu. K o kpe ke yaaba bo ŋua o kuli sani ki yadi. ³⁸ Mɔla n ji maadi yi fagdi mani ke ŋa ba suoo li ya tie ke li tuadnma ñani bi niba kani li kan tuo. ³⁹ Ama li ñani u Tienu ya kani yinkan fidi paadi ba yi ti bo bandi mono ki kɔni yeni u Tienu i.» Ke bi gbadi niinma nni. ⁴⁰ Li puoli po ke yi nni bi tuonsɔnba ki puabi ba, ki kuami ba ke ban da faa maadi Yesu maama ke ŋaa ba ke bi kuni. ⁴¹ Bi bo ñani i nikipeli tundi kani kani ke bi pala mangi yeni u Tienu n bua ke bani n la fala o ya yeli o. ⁴² Faadima fandi kuli u Tienu tuonsɔnba bo yi

cua li jaadieli nni yeni bi niba deni ke wangi ke Yesu tie u Tienu n gandi yua i.

Diangbenga 6

¹ Laa dana siiga Jesu ḡodikaaba bo pugdi pugdi, k Heleniti jufinba bo fii k yie Eliba yaaba po, pakvano bo ki laadi mi jiema. ² Jesu tuonsɔnba piiga n bonmilie yeni bo yini bi ḡodikaaba ki yedi bi: «laa dagdi ti ḡa u Tienu maama ke ya bɔgdi mi yema. ³ N naataani lugdi mani i siiga nni niba lele yaaba pia ti kpiagdi ki gɔ gbie yeni mi yanfuonma ke ti ba fidi ki teni ba li tuonli. ⁴ tima wani ti ba guani ki tugni ki ya jaandi yeni u Tienu ḡomaama.» ⁵ Bi laabaalo bo mangi yaaba n bo taani kuli po. Yeni ke b bo lugdi Etieni o ja yua gbi yeni tu dugdi yeni mi yanfuonma, yeni Filipi, Prokori, Nikanɔri, Timɔn, Parmenasi, yeni Nikola yua lebidi bi niba pala Antiosi. ⁶ Yaaba gaa u tienu ḡomaama bo kua yeni li niba jesu ḡodikaaba kani ke bi jaani ki gɔ maani i nui b po. ⁷ Yeni u Tienu maama bo yadi kaan kuli ke bi ḡodikaaba bo pugni Jerusalemi diema nni. ⁸ Etieni bo gbie yeni ḡalbaligi yeni u paaciamu ki tiendi mi banciama boncianla ke li pia mi yaalidma bi niba siiga nni. ⁹ Ama ya niba n bo tie Sinagɔg nni yaaba ke b yi bi Sirenian yeni Alesandrian nba yaaba pia mi yaama yeni Silisi yeni Azi bo fii. Li niba bo pagi yeni Etieni. ¹⁰ Ama b bo kan fidi ki sedi Etieni nunga nni yua gbie yeni u Tienu paalu ki maadi mi yanfuomaama. ¹¹ Li puoli po ke b wuoni lebidi b niba pala ke bi maadi: «ti

gbadi ke Etieni ñani a ñobona ki sugi u Tienu yeni Myiisi. ¹² ke suadi b niba, a nikipela yeni a gbandianla ke b cendi Etieni ki cuo o ki gedi yeni o b ceglikaaba kani. ¹³ B bo baa yenu faagu siedanba ke b maadi: «O ja ne li maadi ki sugdi u kaanjanmo ne yeni yikodi. ¹⁴ Kelima ti gbadi k yedi ke naazareti jesu ba mudi u kaanjanmo ne k go lebdi balmaama tunda. ¹⁵ Ke ya niba kuli bo kali i celi tema bo cini a nubina o po i ki la k o nunga tie nani meleki yeni.

DIANGBENGA 7

¹ Salga yikaaba ciamo ñ maadi: «ya bona ne tie mɔnmɔni yoo?» ² Etienu ñ jiini n kpiiba yeni n bāanba cengi mani nni: Ti yudandi Tienu n dogdi ti yaja Abrahamama wan den ye Mosopotami karan den yedi o. ³ ki ña a dogu yeni a kpiiba, ki gedi min ba waani ña naani» ⁴ Lawani o den ñani Kalide yaaba dogu, ki gedi ki kali kaaran. O bāa n den kpe k o ñani lan kani, ki gedi ki kali yi ji ye ya dogu nni molane. ⁵ O den k puni o o tifancelu; ba naani k e o ba ñmaa o taali. Ama o den niano (ya yogu ke Abalahama da den k pia biga) ke o cabi lan ya dogu wun tua o dogu celu wani yeni o puoli ñuani o kuuma puoli. ⁶ U Tienu den yedi o yaali ne, ke o puoli ñuani bo kali doglamu nni nani bina ba, li dogu niba ba cedi ban tua yonbi hali bina kobina (400) ⁷ Mini n ba jioa ti buudi yeni ya nibuolu n cuo ba ti yonbdi yeni. U Tienu n yedi yaali n yeni, lani ya pendi, bi ba ña li dogu ki ya pugi nni lan kani.» ⁸ O den teni Habrahami ti kɔndi ke ti tie dɔnlilolma bi siiga nni. Yeni ke Abrhami bo tua Isaka bāa

ki kɔndi o li daaniidaali; isaka ka mɔ tua Jakobo b́aa, Jakobo mɔ n tua piiga nbilalie yaaba n ba tua piiga n buoli lie (12) nikpeliba cuga. ⁹ A cuga n i kpeliba bo nani Josefi ki cuo'o ki kaadi o ke bi gedi yeni o Ejipti, ama u Tienu bo ye yeni o ¹⁰ O bo nanli o ki faabi o o fala kuli nni ki puni o li yanbili yeni mi yanfuoma ki sua ke Farawɔni n tie Ejipti Badciamo, ke Farwɔni dini o o kpaagli yua n todi o u dogu kubma nni. ¹¹ Li yogu kmi koma yeni mi cacagma baa Ejipti yeni kaana dogi nni. Ti yaajanba, ji bo ki pia bonjekaali. ¹² Ama jakobo n gbadi ke i fee(ɲalkama) ye Ejipti, ke o cindi ki sɔni ti yajanba ke bi gedi ki baa. ¹³ Mi gediliema ke Josefi waani o yuli o kpiiba (naataani), ki cedi ke farawɔni bandi Josefi diegu yaaba. ¹⁴ Josefi n nagini o yuatieba ke ban maadi o b́aa wan tugi u diegu nni yaaba kuli ń cua Ejipti dogu nni. Bi kuli bo taani niba piilele n niba mu ¹⁵ Lan tieni maama ke Jakobo jiidi ki kali Ejipti dogu nni n yeni. Lan tieni a bina waamu ke o kpe wan yeni ti b́aanba. ¹⁶ Ke b tugi o gbanandi ki gedi ki pii Sisama, Abrahamana bo cɔdi i ligi ki daa ya kakuli Hamori bijaba kani. ¹⁷ UTienu n bo ɲani Abrahamayaali nni bo pundiya yogu, Jakobo buolu n bo poli ki yabdi ki pugni Ejipti dogunni ¹⁸ Hali ke badciantiano ti kali Ejipti Farawɔn gbandi po. wani nan bo k bani Josefi. ¹⁹ Lan ya badciamo n bo bɔndi ti buolu yaaba, ki kuani ba mi cacagma nni hali ke b lu bi. ²⁰ Lan yognu i ke Moyiisi mali o bo ɲani u Tienu nunga nni, ke bi ɲani o o b́aa diegu nni ɲmaali taa (3) ²¹ Ban luni Moyiisi k o badciamo

jifaano gandi o, ki wubi o nani o bimadiga yeni.

²² Moyiisi kua u cogu ki ga Ejipti tunda yeni u nunfanbu kuli. Obo pia u paaciamu o maama nni yeni o tuada nni. ²³ Wan pundi bina piina ke o jagi ke wan gedi ki fuondi o kpiiba Isarayeli yaaba. ²⁴ Wan la ke b kubi Isarayeli nulo ki cagni ke Moyiisi nanli o, ki tuu li panli, ki kpaas Ejipti yua. ²⁵ O bo maali k u Tienu bo togni o nuu po i ki faabi ba, ama bi nan boo gbadi yeni. ²⁶ Lan fii fandi, ke o cua ki sua ke Isarayeli yaaba koni. Wan bigni ke ba taani ba ki paadi li konli; ki maadi: canbanba mia mani sugli, i tie kpiiba i. li kpiili ye i siigs nni be cedi ki manbiidi i lieba yama nanda? ²⁷ Ama yua n mabni o lielo yeni n gaa o po ti jadi ki yedi “na dini na li bali ki puni a u sanu ke nan jia ti buudi? ²⁸ A buanan kpaas n nani nan won kpaas Ejipti jua maama yo oo? ²⁹ Moyiisi n gbadi yeni, wan sani ki gedi u cangu Mandian dogu nni wan mali naani bila lie ³⁰ Wan pendi bina piina, meneki n dogdi o po ki tinkuoga Sinayi juali p0, k u tutuugu yugu n ye siiga nni. co u muu pienu ³¹ Moyiisi n la u mu, lan nan lidi o yeni lan ya dogdima; wan nagni ki bua diidi wan gbadi u diedo nialu, k u maadi ne: ³² N tie a yajanba tienu, Abalahami, Isaka yeni Jakobo Tienu i. Ti jawaandi n cuo Myiisi, o gbanu n na wan bo baa ya papaali k o ba tibni ki diidi yua maadi. ³³ Odiedo n yedi o “pidi a taacaadi kelima nan ye naani ne tie tinanga i. ³⁴ Monmoni, n la n buolu n laadi ya fala Ejipti dogu nni. N gbadi ke bi buudi, ki fabni, ke jidi ke mi faabi ba. Molane ne gedi mini n soni a

Ejipti dogu nni. ya caa. ³⁵ Ban bo yie ya Moyiisi maama, ki buali o: “ɲma dini a bado bii buudi yudaano yeni?” wani k u Tienu sɔni nani bado yeni candaano. U Tienu cedi ke meleki nuu dogdi o po u tutuugu nni. ³⁶ Moyiisi n bo ñani ba Ejipti dogu nni. O bo tieni yaalidigu ³⁷ Wani li moyiisi n maadi Isaraheli yaaba “u Tienu lugdi ki dogdi i po o sawalopualo i kpiibasiiga nni sawalipualo nani mini yeni.” ³⁸ Lan ya nilo n bo ye li nitaali siiga ki tinkuoga nni yua bo yua bo maadi sinayi juali po yeni. Ya nilo bo ye yeni ti báanba ya nilo n ga li miali maama ke wan sɔgni ti ³⁹ Lan ya nilo i ke ti yajanba yie kaa cɔlni. Bi yie o maama, ke bi pala guani ki kua Ejipti tuona nni. ⁴⁰ Lan yognu b bo maadi harɔn “tagi ti po ya tagbuoli ke ti baa ɲua ki pugi. Ama ya Moyiisi n ñani ti Ejipti dogu nni, yeni tii bani lan tieni maama. ⁴¹ Lanwani i b bo tugi naabiga ki pugi ki po, ki padi b pada, ke bi pali mani bi nui bontagikaali po ⁴² Ama k u tienu lebdi bi yama ki cedi ke bi pugi tanpoli ɲmabidi ɲmabidi nani lan diani maama bi sawalipuaba tili nni yeni ki tinkuoga po nni “Isaraheli diegu, bina piina n yeni ki tinkuoga nni i puni nni i yankodike e ki padi n po a pada aa? ⁴³ I tuo ki pugi Molɔki u tienu yeni Renfan tienu ɲmabiga. yi go tagi ya bulo ki pugi yeni yia po, n ba cedi ban cuo yi ti yobdi, ki gedi yeni yi hali Babilɔnipendma. ⁴⁴ U Tienu mabilkaama kpagu po ti yaajaba la kasiedi ki tinkuoga nni nani u tienu n bo maadi o bali maama yeni Moyiisi maama yeni ke o cedi lan dogdi o po nani wan bo la maamasina yi juali

po yeni ⁴⁵ Lan ya felijongu i ke ti yajaanba tugi bi cenli nni, ki yegi yeni Jesue ki cua. lani i tieni ban pundi ya tinga po ki sua u Tienu bo beli yaaba bo cindi ki kaa ki po ke ti yaajanba daa ki pundi yogo (daali) ⁴⁶ Wani yua baa u Tienu ŋanbili ki bo jagi ke ban maa dieli Jakobo Tienu po. ⁴⁷ Ama saalomon n maa u Tienu po diegu ⁴⁸ Ama u Tienu naa kua ya dieli nni ke bi niba nui maa; nani o swalipualo n yedi maama ⁴⁹ Tanpoli po ntie n badikpagli ke ki tinga tie n taanmakaanu. ke u laa diegu ke i ba fidi ki maa n po? o diedo maama n yeni. mi ba kali le i ki fuodi i? ⁵⁰ n ya nuu ka tagi lan ya bona kuli i? ⁵¹ Nisaalo fini yua ya tulu se bontantanli ke i pala yeni i tuba ki pia maalima ba kuli ku konciagu po ki sedi ki pani mi fuonjanma u sanu; I li tie nani i yaajanba n tieni maama yeni i ⁵² O laa o sawalipualo i, ke i yaajanba ki waani fala, ki cagni o? Bi bo kpaa ya sawalipualo bo liidi ki cua ki sua ki yua tie niteginka daa pundi; molane yinba n mo kuadi o ki nikpalo po. ⁵³ yinba yaaba n ga malekinba n bili ya mabilikaama, ki naa taa ma ki bili i yula nniyeni. ⁵⁴ Saliga yidkaaba nitaali n gbadi lan ya maama ke mi duolo bi pala, ke bi nmani a nina Etieni po. ⁵⁵ Nani wani n bo gbie yeni mi fuonjanma yeni, k o yaadi ki nua tanpoli cenmm, ki la u Tienu yudandi ke Jesu se uTienu nujienu po. ⁵⁶ Etieni n yedi: «diidi mani, n la ke tanpoli luodi, k o ja bijua se u Tienu nujienu po. ⁵⁷ Ama li nantaali n taani ki yigni o po, ki pii bi niba ki sani ki wolo o. ⁵⁸ Ki pua ki peli ki nani o bi dogu nni, ki lugdi o tana: yaaba n bo kasiedinba bo

bili tialakaadi naaciemo bá kani, ke b yii o Soli.
59 Ban bo lu Etieni a tana ya yogu, o jaadi o Tienu
ki maadi: «O diedo Jesu gaa mi fuoma» 60 Ki baa
ki gbaani, ki yignio paama ki maadi: «daa tugni
ya biidi ne (tuobiadi) ne bi ya yula po. Wan yedi
lani ki gbeni ke o jiidi.»

Diangbenga 8

1 Landaali bi niba den cili ki wangi Krisiti n
yini yaaba, yaaba n ye Jerusalema o falabiado.
Jesu tondiba yaaka, yaaba n sieni kuli den yayadi
Jude diema nni. 2 Yaa niba n den fangi U Tienu
den piini Etiena ki mua opo i kumoe boncianla.
3 Solo den moandi ki baa bolini Krisiti n yini
yaaba. O den kua ti diedi nni ki co bi jaba yeni bi
puoba kuli, ki kuandi ba li kpaadieli nni. 4 Yaaba
n den yayadi yeni, den caa i kaani boncianla ki
wangi U Tienu Laabaalɲamo. 5 Filipiden jiidi ki
gadi ya dogu n ye Samali diema nni ki wangi laa
niba U Tienu n Gandi yua maama fuuli. 6 Bi niba
n den gbadi Filipi n yedi yaala ki laa wan tieni
ya ban canma, bi den cengi o maama bonɲanla.
7 I cicibiadimi den tangi ki ña ban ye yaaba ya
niinni. Yaaba ya gbanandi n ffaani yeni a waba
boncianla moko den paagi. 8 Li pamanli den tieni
boncianla laa dogu nni. 9 Li den sua ke o nilo ye
u dogu yeni niinni ke li waagi, ki yi Simono. O
den tiendi ti belbondi ke li paki Samali yaaba, ki
jigini o yuli ke o tie niamo. 10 Bi niba kuli, a
bila yeni a nikpela, den ga o maama boncianla
ki tua: «One n tie U Tienu paalu, ban yi yu u
paaciamu». 11 Bi den cengi o maama kelima wan

n tiendi ya belbondi den paki ba hali ke li waagi.
¹² Ama Flipi n den wangi ba U Tienu diema Laabaalɲamo yeni Jesu Krisiti yeli, bi den daani o maama ke o wali ba U Tienu ñinma, bani bi jaba yeni bi puoba kuli. ¹³ Simono wani oba den daani Filipi ki nua wan tiendi ya sinankeeninba yeni ya bancianma ke li paki o. ¹⁴ Jesu tondiba yaaba n sieni Jurusalema n den gbadi ke Samali yaaba ga U Tienu maama, bi den soni bikani Pieri yeni Jan. ¹⁵ Ban den pundi likani, bi den jaandi yaaba n daani po ke ban baa U Tienu Fuoma yua. ¹⁶ U Tienu Fuoma yua daa den jidi bi siiga oba kuli po. Bi da den wali o Diedo Jesu Krisiti yeli nni baba. ¹⁷ Lane Pieri yeni Jan den maani bipo bi nui ke bi baa U Tienu Fuoma yua. ¹⁸ Simono n den laa ke bi baa U Tienu Fuoma yua kelima bi tondiba maani bipo bi nui, o den cuani bipo i ligi ki yedi: ¹⁹ «Pa mani mini moko laa paalu, ke min maani n nui yua ya po, wan baa U Tienu Fuoma yua.» ²⁰ Pieri den yedi o: «Fini yeni a ligi kuli n bodi, kelima a tama ke a baa pa i ligi ki baa U Tienu paalu. ²¹ ɲaa pia biinu yeni ɲantaadoba kuli li naa tuondi nni, kelima a pali naa tiegi U Tienu nintuali. ²² Lani ya po ɲan biidi a pali a yanjagibidli po ki ɲa li ki mia o Diedo li ya baa tuo wan pa ɲa sugli ɲan pia ya yanmaalma po. ²³ kelima n den nua ke li nunponbiadli gbie n niinni, ti tuonbiadi go lola a mo.» ²⁴ Simono den gua ki yedi: «mia n po mani o Diedo ke yin yedi yaala kuli n da cua n kani.» ²⁵ Pieri yeni Jan n den tiendi siedo o Diedo ki go wani o maama b den go Jerusalema ki wangi Samali

dogi boncianla nni, o laabaalɛnamo. ²⁶ O diedo maleki den maadi yeni filipi ki yedi o: «Fii ki gadi u ganu po, ki pundi ya sɔnu n ñani Jerusalema po ki caa Gaza po. Ki ɲodi ya sɔnu n pɔndi mi fanpiema yeni nni.» ²⁷ Filipi den fii ki gadi. Li den sua ke Etiopi diema nilo yua n tie mɔlga, Kadasi Etiopi pobado, yua n ki o ligkublo, den gadi Jerusalema ki ban kpiagi U Tienu. ²⁸ Wan den lebdi ke baa guani o denpo, o den ka i taami tolgu nni ki cogi o Sawalpualo Isayi tili. ²⁹ U tienu Fuoma den yedi Filipi: «Gadi ki nagni ya tantolgu ne ki yegi yeni gu.» ³⁰ Filipi den sani ki nagni gu ki gbadi ke Etiopi yua cogi o Sawalpualo Esayi tili nni. O den buali o: «A ga ɲan cogi yaala n bua ki yedi yaala bi?» ³¹ O den gua ki yedi o: «N baa gaa ledi ki bandi, nito yaa bundi npo i?» Lani, o den mia Filipi wan do ki kali yeni o u tantolgu nni ban yegi. ³² Wan den cogi iDiani nni naankani n den maadi ya maama ne: «B den dia o nani o pia yeni ki caa yeni o u yankodikaanu po. Nani i pabiga n ɲmimi yua n mɔgidi o kobidi kani maama. Waa den yaadi o ñɔbu. ³³ Bi den miidi o, ki jia opo ya buudi n ki tiegi. ɲma baa fidi ki togdi o buolu maama? Kelima bi ñani o miali ɲanduna nni.» ³⁴ I mɔliga den yedi Filipi: «N bua ɲan wani nni, Sawaalpualo maadi ɲma ya maama i? O maadi o yuli maama bi nito yaama yo? ³⁵ Filipi den cili yeni laa dianu ki wani o Jesu laabaalɛnamo. ³⁶ Ban den ɲua b sani keli suagi liiga, B den pundi mi ñinma kani. I mɔliga den yedi: «Diidi mi ñinma nna. Be n yie npo ke min da wali?» ³⁷ Filipi den gua ki yedi

o: «A ya daani yeni a pali kuli, li baa fidi.» Ke i mōliga den gua ki yedi: «N daani ke Jesu Krisiti tie U Tienu Bijua.»³⁸ O den wani yua n gobdi u tantolgu wan sieni gu. Filipi yeni i mōliga den jiidi ki kua mi ñima nni ke o wali o.³⁹ Ban den ñani mi ñima nni, o Diedo Fuoma den taa Filipi ke ki mōliga den suagi liiga yeni o sancenli ke o pali mani.⁴⁰ Filipi den sua ke o ye Asota dogu nni. O den ñani Asota ki caa Sesale, ki wangi o Laabaalɲamo wan tagini ya dogi kuli hali ki pan pundi.

Diangbenga 9

¹ Ama Soli bo li k ɲa ki dieli o yomdaano ɲodikaaba ki wangi bi fala, ki gedi a sala yikaciamo deni² O den yi gedi ki gaa ya tila cabi o ke wan gedi jufinba jaandidɔngu nni Damasi. O ya la b siiga yua, jaba bii puobi wan loli'bi ki kuani yemi Jerusalemi.³ Soli n bo pa u sanu po ki nagdi Damasi dogu ke mi yiema ti cua ki kaani ki lindi o;⁴ k o baa tinga nni ke gbadi u nialu ke li maad o: «Soli Soli be be cedi k a yonbidi n?»⁵ ke Soli jiini o «A tie ɲma i n yonmdaano?» k o yonmdaano guani jiini o: n tie Jesu yua ke wangi o fala i;⁶ «Ama fii ki kua u dogu nni b ba maadi ɲa yaali k a ba tieni yaala.»⁷ Ke yaaba bo paa u sanu yeni Sloi ji se ki ɲmini; b gbadi u nialu ki naa la nulo.⁸ Sol bo fii, wan yaadi ki bo nuali o bo kan fidi la lba. ke b cuo u nuu ki dadibi o ki gedi yeni o hali Damasi.⁹ K o tieni daa taa kaa nuali o bo ki ñuni ki go ki jeni.¹⁰ Jesu ɲodika bo ye Damasi ke b yi o Ananiasi. Oyonmdaano

bo maadi yeni o mi dogdima nni: «Ananias.» Ke o maadi «mini yen i n yonmdaano» ¹¹ Ke o yonmdaano maadi o: «Fii ki gedi u sanu po yua ke b yi u jienu, juda deni, buali ya nulo ñani Tarsi, yua ke b yi o Soli kelima o jaani. ¹² K o la mi dogdima nni o nulo ke b yi o Ananias k o kua ki mani o nui o po ki fidi wan nuali.» ¹³ Ama ke Ananias jiini: “yonmdaano n gbadi ke bi niba maadi o ja ne po, Wan waani a niñanma fala maama Jerusalemi. ¹⁴ O bo pia ti yikodi a yedikaciamama kani ke fidi ki cuo nulo yua jaandi a yeli po”. ¹⁵ Ama o yonmdaano maadi o: «gedi o tie tuonsotiagu ke n lugdi o ke wan waani n yeli Isaraheli badciamama yeni b bila yaaba k dugi n po; ¹⁶ N ba waani o wan ba gaa fala kuli maama ki n yeli po» ¹⁷ Yeni ke Ananias gedi ki kua o deni. ki tani i nui o po, ki maadi: «n naataanu Soli, o yonmdaano yua legdi a nunga po u sanu po ñan bo baadi, n soni n ki ñan fidi ki nuali ke fuonñanma n gbie a nni.» ¹⁸ Li yogu ke li tie nani ti nipuudi yeni ki ñani o nubina nni ki baa k o go nuali. ¹⁹ K o ji dini ki baa mi tuama. O bo ye yeni Damasi ñodikaaba ki tieni dana. ²⁰ Li yognu ko ji wangi a jaadiena nni ki maadi k o tie u Tienu bijua i. ²¹ Yaaba bo gbadi kuli bo ye u yaalidgu nni ki maadi: «waa tie ya nulo bo biidi yaaba kuli bo jaandi Jesu yeli kaa? O bo kua ne ke pan cuo b ñodikaaba ki gedi yemba bi salyidikacianba kani.» ²² Ama Soli bo baa o paaciamu ke li pugdi, ke yagi jufinba yaaba bo ye Damasi yama ki wangi ke u Tienu bijua tie Jesu Kristi. ²³ Lan tieni dana ke jufi nba jougi ki

bo kpaá o. ²⁴ Ama k o bandi bi juogli. B bo suli a gana kuli yieni yeni ñiagu i ki fidi ban ñani o miali. ²⁵ Ama ke ñiayengu ke bi ñani o li guoli u baabuogu nni. ²⁶ Wan bo pundi Jerusalemi, Soli bo bigni ke wan ñodi b ñodkaaba, ama b kuli bo jie o kaa bani k o tie o ñodika i. ²⁷ Ama ke Barnabasi taa o ki yeni o b tuonsɔnba kani. Ki dugdi bi Soli n bo la ti yonmdaano nandi u sanu po. ke o yonmdaano maadi o yeni wan bo wani nandi jesu yeli po. ²⁸ Ke o tuogi bi ki sua k o bo kua Jerusalemi ki go ki ña i. O bo maadi yeni i mɔnmɔni ti yonmdaano jesu po. ²⁹ Ki go pagi yeni jufi Greki nba; ama ban wani bo tundi kpaani ke ban ñani o miali. ³⁰ O naataani n gbadi ban taa o ki gedi yeni o Sesare ki pedi yeni o hali Tarsi. ³¹ Yeni ke u jaandidɔngu bo ye ye mi yalma nni Jude dogu kuli nni, Galile yeni Samari, bo fii ki sedi ti yonmdaano jijiegu nni yeni fuɔɔnma paalu pugna nni kristi yaaba bo pugdi k yabi. ³² lan ji legdi ke Piaali bo waa diema kuli nni, o bo gedi yaaba gaa u Tienu maama kani hali Lide. ³³ Li kani k bo la ja bá ne ke b yi o Ene ko bo wabi ki duani bina nii o gadugu po. ³⁴ Piaali k a maadi o: «Ene, Jesu kristi paagdi ña. Fii ki ñanbi a gadogu» li yogu k o fii. ³⁵ Yeni ke Lidi yeni Sarɔn yaaba bo la o ki lebdi bi pala ki ke ti yonmdaano kristi nni ³⁶ Jope nni bo pia ñoka bá ke bi yi o Tabita, li niima n tie «Dorka» li pua bo gbie i a tuadiɔnma po i ki tie suglidaano bi cacagidanba po. ³⁷ ke li bo ti tuu k o yia ki kpe; ban bo wuli o bi bo duani o u dietuadigu po i. ³⁸ Nani Lidi n bo kɔbi yeni Jope ke bi ñodikaaba

bandi ke piaali ye li kani, ke bi soni nibalie ke ban baani o: «cua yeni tinba molane» ³⁹ ke Piaali fii ke bi gedi. Ban bo pundi bi bo doni yeni o u dietuadugu po i. Ke a pakuana kuli ji se o kani ki buudi, ki wangi o ya tiadi ke Dorkasi bo njali wan bo ye yenba. ⁴⁰ Ke Piaali cedi ke bi ñani bi niba kuli deni nni k o baa ki gbaani ki jaani; ki gbagi ki diidi mi kuuma ki maadi: «Tabita, fii» Wan njubidi o nubina, wan la Piaali wan fii ki kali. ⁴¹ Piaali ka tandi o u nuu ki fiini seni o. Wan yini a pakuana yeni yesu njodikaaba ya yogu bi sua o fuo. ⁴² Lan maama bo yadi Jope dogu kuli nni ke bi niba boncianli tuo ki daani yonmdaano nni. ⁴³ Li bo tuu ki Piaali bo waagi Jope ja bá ne kani ke bi yi o Simo k o tie gbanjabilo.

Diangbenga 10

¹ O ja den ye Sesale dogu nni ke b yi o Koneya. O den tie Itali minteela kobiga yudaano. ² O ja yeni den njua U Tienu ki fangi o, wani yeni u diegu nni yaaba kuli. O den todi Jufinba boncianli ki gua jaandi U Tienu yogu kuli. ³ Dayenli, u sinjaggu kudiyanli yogu, ke u laa U Tieni maleki kua o kani ki yedi o: «Koneya.» ⁴ O den nonli maleki ke ti jawaandi cuo o ke o yedi o: «N Daano, a yedi be.» Maleki den gua ki yedi o: «A jaandi yeni a njanma a luoda po pundi U Tienu kani ke waa sundi lipo. ⁵ Mola njan soni bi jaba ban gadi Jafa ki ban yini Simono, ban gua yeni yua Pieri, wan cua a kani. ⁶ O cani o jabdo Simono, yua yaa diegu n baali mi ñinciana.» ⁷ Maleki n den ñani o kani, o den yini o naacenba

siiga niba lie, yeni yaa mintela n gugu siiga yendo ke o mo jaandi ki tie o naciemo. ⁸ Kornela n maadi ba yaala n bo tieni kuli, ki sɔni ba Jafa dogu nni. ⁹ Lan den fii ki faa u siɲaɔgu kudi luoba gogu, bi jaba yeni den ye u sɔn nni ki nagdi Jafa, Pieri mo den doni u diegu yuli po ki baa jaandi. ¹⁰ Mi komi den cuo o ke o bua je. Ban den ɲanbdi mi jiema ya yogu, ke o laa o dogdi. ¹¹ O den laa ke tanpoli luodi, ke yaa bonla n tie nani bu kpalcianbu yeni ñani tanpoli po ke bi muubi bu ñokunaadi kuli ki jiihali tingi po, ¹² ke ki tinga yandi buoli kuli yeni bonbalinkaana buoli kuli yeni bonyugdi buoli kuli ye bu kpalicianbu yeni niinni. ¹³ U nialu den yedi o: «Pieri, fii ki kpa ki ɲmani.» ¹⁴ Pieri den yedi: «O Diedo, n kan tieni lani, kelima n daa ɲmani yaala n tie kuali yeni yaala n jɔgni baa yenma.» ¹⁵ U nialu yeni gua den maadi mi liema ki yedi o: «U Tienu ya yedi ke yaala n ɲani ɲan da nua la ke li jɔgni.» ¹⁶ Liden tieni yeni taalma taa. Lan yogu li den go ki doni tanpoli. ¹⁷ Pieri n da den mali ki bua ke ban bandi Simono diegu n ye naakani, ki sedi bu bulñɔjabu kani. ¹⁸ Bi den kpaani ki buali Simono ban gua yi yua Pieri ya cani lankane. ¹⁹ Laa yogu, Pieri n da bungi li dogidli yeni n bua yedi yaala, U Tienu Fuoma den yedi o: «Cengi, niba taa cua ki lingi a. ²⁰ Fii ki jiiidi, ki yegi yeni ba ki da bangi liba, kelima mini n sɔni ba.» ²¹ Pieri den jiiidi, ki yedi bi jaba yeni: «Mini n tie yin lingi yua. Be cuani yi ne?» ²² Bi den yedi o: «A minteela kobiga yudaano Koneya n sɔni ti a kani. O tie niteginka ki gua fangi U Tienu. Jufinba nibuolu

yaaba kuli tieni opo ya siedi n ɲani. U Tienu soni maleki o kani ki waani ke o wan gbadi ɲan baa yedi yaala.» ²³ Pieri den kuani ba li dieli nni ki ga bi cangu. Lan den fii ki fa o den fii ki yegi yeni ba. Bi kpiiba yaaba n ye Jafa siiga bi tianba den ciani o. ²⁴ Li dalieli daali b den pundi Sesale. Li sua ke Koneya den yini o kpiiba yeni o buakaaba ke b taani ki cua. ²⁵ Pieri n den kua ya yogu, Koney den tuogi o ki bialo ki gbaani o taana kani. ²⁶ Pieri den fiini o ki yedi o: «Fii n moko tie nisaalo.» ²⁷ Pieri yeni Koneya n den boe ki kua o dieli nni, Pieri den laa k b niba taani boncianla. ²⁸ Oden yedi ba: «I bani k li kua ke Jufi n taani yeni onilamo, yaaka ki kua o dieli nni. Ama U Tienu dogdi npo ke min da gua nua oba kuli ke o jogni U Tienu po. ²⁹ Lani n cedi ke yin den soni ke b yini nni ya yogu, n den fii ki cua ka bangi liba. Lanwani n buali yi, be ya po ke yi soni ki yini nni?» ³⁰ Koneya den gua ki yedi: «Dinne dana taa, li yenlebidli yogu, n den ye n dieli nni ki jaandi. Lanyogu ya ja n laa ya tiadi n ñiligi den dogdi o yuli n kani ki yedi nni: ³¹ «Koneya, U Tienu gbadi a jaandi ki gua tiani todma a luoda po. ³² ɲan soni Jafa po, ban ban yini Simono ban gua yi yua Pieri. O cani o jabido Simono, yua yaa diegu n kuu yeni mi ñincianma. ³³ Lanyogu n den soni ke ban yini a. A ɲanbi yeni ɲan cua. Mɔla tikuli ye U Tienu nituali ki bua ki gbadi wani o Diedo n yedi yaala kuli.» ³⁴ Pieri den yaadi ki yedi: «mɔmɔni n bandi mɔla ke U Tienu ki gagdi b niba yeni b lieba. ³⁵ Yua n fangi o ki tiendi yaala n ɲani, wan tie nibuolu kuli, o ba fidi ki cua o kani. ³⁶ U Tienu

den soni u tondu Isalele yaaba po ki waani ba mi yanduanma Laabaalɲamo, kelima Jesu Krisiti ya po, wani yua n tie b niba kuli Diedo. ³⁷ Yi bani ke Jan den wangi b niba ban lebdi b yama ke wan wuli ba U Tienu ñima. Yi gua bani yaala n den cili ki tieni laa yogu Galile nni ki yuadi ki tieni Jude kuli nni. ³⁸ U Tienu den cedi ke U Tienu Fuoma yua jiidi Nsaleti yua Jsu po ki gbie o niinni maama, ki puni o u paalu. Yi gua bani ke o den caa i kaani kuli ki ɲanbdi b niba po, ki faabdi Sutaani n den miabi yaaba kuli ki paagdi ba kelima U Tienu den ye yeni o. ³⁹ Ti tie siedinba wan den tieniyaala Jufinba diema nni yeni Jerusalema nni kuli. B den jonio u dagu po ki kpa u. ⁴⁰ Ama li dataali daali U Tienu den fiini o b tin kpiiba siiga ki cedi ke o dogdi o yuli t po. ⁴¹ Waa den dogdi o yuli Jufinba kuli po ka, kali U Tienu n den tuodi ki gandi ya siedinba po, tinba yaaba n den taani ki di ki gua ñu yeni o wan den fii b tinkpiiba siiga ya yogu. ⁴² Wani Jesu ñ den puogi ti ke tin ya wangi b niba o Laabaalɲamo, ki ya tiendi siedi ke U Tienu dini wani Jesu li bai ke wan ya tie o bujialo ya niba n fo yeni b tinkpiiba kuli po. ⁴³ B sawalpuaba kuli maadi o maama ki yedi ke yua n tuo ki daani o kuli baa baa sugli o tuonbiadi po kelima o yaa yeli po.» ⁴⁴ Pieri n da den maadi yaa yogu, U Tienu Fuoma yua den jiidi yaaba n cengi o maama kuli po. ⁴⁵ Li den paki yaaba n den daani ki tie Jufinba ki yegi leni Pieri kuli, ban laa ke U Tienu puni b nilaba o paalu yua ñ tie U Tienu Fuoma yua, ke o jiidi bipo. ⁴⁶ B den bandi ke U Tienu puni ba o paalu

yeni kelima b dengba ke b maadi mi malanma ki kpiagdi U Tienu. ⁴⁷ Lani Pieri den yedi: «Ya niba n tie na baa U Tienu Fuoma yua nani ti moko n den baa maama. nme baa fidi ki yie bipo ke tin da woli ba?» ⁴⁸ Oden teni li ñobonli ke ban woli ba Jesu Krisiti yeli nni. B den mia o wan sedi yeni ba danaba.

Diangbenga 11

¹ Jesu tuonsɔnba yeni i nataani yaaba bo ye Jude bo gbadi ke yabi ki dugi Jesu po mo gaa uTienu ñomaama. ² Piaali n bo doni Jerusalemi a konjapela bo kpag'o ki maadi: ³ «a taani kali yeni a jola ki dini» ⁴ Ama ke Piaali waani li maama tuago tuago. O bo maadi ⁵ «N bo jaani Jope dogu nni ki la u dogiduguki li naani u kpalibu ki ñani tanpoli po kaana kuli po. Li bo ji k tuoli nni ⁶ ke n ñuadil 'li ki diid'li ki la ti muayandi, a bonbalikaana yeni tanpoli po bonyugida» ⁷ Ke n gbadi u lantogu ke li maadi'n: Piaali fii ki kpa ki nmani!» ke n jii: ⁸ N badiciamo n yie jogndi yeni bonbiidi k baa kua n ñobu nni» ⁹ Ama k u lantogu yeni guani maadi tanpoli po. U Tienu n yedi ki yaali k tie jogndi daa taal'li lan tua jogndi» ¹⁰ L i bo tieni taalmi taa ki guani lebidi tanpoli po. ¹¹ Nibataa n bo se n deni ti bo kua naani, b bo ñani Sesare i ke b sonbi n kani. ¹² Mi tagima maadi n ke n yegi yemi ki gedi ke paadinma n daa ye. A naataanbila bonlie yen mini n bo taani gedi k kua o ja yeni deni ¹³ O bo maadi ti wan la u tienu meneki k o se o deni ki maadi: «Soni bi niba Jope ki baa yeni Siimo yua ke b go yi'o Piaali. ¹⁴ O ba teni na sawali yali ba

gaa ŋa fini yeni a diegu. ¹⁵ N bo cili ki maadi'b ya yogu ke fuonŋanma bo jiidi b po nani lan bo jiidi ti po ciligi yeni. ¹⁶ N bo tiadi'i u tienu ñomaama yua yedi k: «San bo wuli yeni mi ñinma yimi ba wuli yeni fuonŋanma i. ¹⁷ L i ya tie k u Tienu teb'bi u paabu nani timi yaabi dugi Jesu Krisiti nni n baa tie ŋma ki yie u Tienu po i. ¹⁸ Ban bgadi li bona b bo ŋmini ki ji dondi u Tienu ki maadi «u Tienu n ŋa yaabi ki dugi o po biidi ke ban baa li miali» ¹⁹ Yaaba ke ti yonmidi po ke bo beli'b Jerusalemi lan bo cili yeni Etiani kuumi b bo gedi Fenesi Cipili yeni Antiosi. B bo maadi jufinba baba i u Tienu ñomaama. ²⁰ Ama b siiga nni b tianbi yaabi bo ñani Cipili yeni Sireni baa Antiosi ki waani Grekinba u Tienu ñomaama. ²¹ U Tienu nuu bo ye yemi ke bi niba boncianli la li dandanli ki ji dugi u Tienu po. ²² Laabaal yua bo nua'b bo baa b tuba nni Jerusalemi jaandidogu kani, ke b soni Barnabasi hali Antiosi. ²³ Wan bo pundi o bo la u Tienu ŋanbidi, o pali bo mani k o paani b pala kuli ki kuni u Tienu. ²⁴ Kelima o bo tie ya nulo ke fuonŋanma ti dugidi ye yen'o i k niba boncianli bo taani o tienu po. ²⁵ Ke Barna basi gedi Tarisi ki pan ba kpaani Soli. ²⁶ Wan bo pan la'oo bo gedi yen'o hali Antiosi. Binmuli ke b taani b lieba u jaadidongu kani ki tundi b niba boncianli, Antiosi ke b cili ki yii'b Jesu ŋodikaaba. ²⁷ Li yogo bi tondikaaba bo ñani Jerusalemi ki jiidi Antiosi ²⁸ B siiga nni yedi bo ye ke b yi'o Agabusi k o fii yeni o tagnmi ki maadi ke mi koma ba cua ŋanduna nni boncianli. Ke li bo ti cua Klodi yogu i. ²⁹ Ke Jesu ŋodikaaba cuo ke

b bo todi b naataani yaaba ye Jude ³⁰ B bo tieni li todli b bo soni Barnabasi yeniSoli yeni i ligi ki teni b nikipela.

Diangbenga 12

¹ Lan yogu o baddciamo Herodi bo cuo u Tienu niba ke wangi ba fala. ² O kpaas Saaki San nijua yeni ki jugsiega i. ³ Wan bo la ke li mangi Jufinba wan cedi ban cuo Piali mo. Li bo tie jaama dan nni, ya jaama ke bi nmani kpanu yaali ki dabinli. ⁴ Wan bo cuo o, o bo kuani o ti yonmdi dieli nni o bo puogi sojenba caga na ke guudi o. O bo bua pagi jaama po n pendi yo wan sieni o bi niba siiga nni ki buni o. ⁵ Piali bo luoli yonmdieli nni ama u Tienuniba taanli bi jaandi o po. ⁶ Ya daali ke Herodi maali wan ba tieni o maama, Piali bo dua sojenba bonmlie siiga nni ki goa. ki luagi i kudisiseli ke soje bonlis se u bulnobu po ki guu li yonmdieli. ⁷ U Tienu maleki bo kua ki sedi li yonmdieli ke mi yenyenma yendi, k o pua piali ki fiini o ke maadi: «fi tonma» ke i kudisiseli nani o nugu nni ki baa. ⁸ Ke maleki maadi o; «la a tiadi ki taa a taacaadi» ke Piali tieni. k o guani maadi o: La a gbadli ke ndi. ⁹ Ke Piali ndi maleki ki nani. O ba bani ke maleki n tie yaala tie moni. o bo maali ke li tie dangdi ¹⁰ Ya yognu ke bi pendi cincinli ya guudika yeni liolo kani; bi ji bo pundi u bulnobu kani yaali tieni yeni ti kudi ki caa u dogu nni. ke li luodi li ba bi nunga nni, ke bi jiidi u sanu po ke maleki ji na Paili. ¹¹ Piali n bo ti guani o kani ya yogu k o maadi: «N nuake yeni i monmoni ke u tienu soni omaleki k

tugi San yua ke biyi o Marc.

Diangbenga 13

¹ Krisiti nitaanli yaaba n ye Antiosa siiga den pia bi sawalpuaba yeni bi bangikaaba. Bi yela den tie Banabasa, Simeyono ke b gua yi u o nijeli yeni silena yua Lusiyusa yeni Manayema yua k bi bo taani ki wubi o yeni Herodi yeni Suoli. ² Ban bo loli u ñɔbu ki jaandi ya yogu, U Tieni fuonjanma ñ yedi: «Tugi mani Barnabasa yeni Sawuli ki piari ki seni ba bibá, ban ya tuuni min yini ba ya tuonli po.» ³ Lane, ban gua den loli u ñɔbu ki jaandi ki mia U Tienu, b den maani b nui bi jaba yeni po ki cabi ba ke bi gadi. ⁴ U Tienu Fuoma yua den sɔni Barnabasa yeni Solo yeni ke bi gadi Selusi dogu nni ki kua ku ñinbiagu nni ki duodi ki gadi Sipila kpendigili po. ⁵ Ban den pundi Salamina dogu nni, b den muandi U Tienu maama li balmaama bangma diena nni, Jufinba n den taagi naakani. Jan marika den tie b todka. ⁶ Ban den gɔgɔgdi ke pan puodi li kpendigli yeni nni kuli hali ke pan pundi Pafoso dogu nni. Lankani, b den laa o lingdi o yua n tie Jufi ke b yi o Bali Jesu yua n tie o Sawolpuadaano. ⁷ O den ye gufeneeli ban yi yua Sejiyusa Polusa kani. Gufeneeli yeni den tie yanfodaano. O den yini Barnabasa yen Solo kelima o bua gbadi U Tienu maama. ⁸ O lingdo yeni ban gua yi yua E limasa den yie bipo ki muandi ke Gufeneeli n da tuo li dandanli. ⁹ Lane Solo, Ban gua yi yua Polo k u gbie yeni U Tienu Fuonjanma diidi o nangdi ki maadi o: ¹⁰ «Fini Satana big, a gbie yeni u

nunfanma yeni mi biadma, a tie mōmōnmaado kuli ya yibali, a kan ŋa ki da ŋmaadi ti Diedo soni nni? ¹¹ Mōlane diidi, o Diedo nu ma a po n yeni, a bu juani mōlane mono ki ji kan ya nua hali lan waagi. Li ŋunli yeni li bonbonli n jiidi Elymas po, wan juani ki ji kpaani yua n ba ŋmagidi o. ¹² Lan yogu canba Sergusa n la yaala tieni yeni, wan dugi U Tienu po g dugni u gbadi U Tienu maama ke li ya ki lidi o. ¹³ Paul yeni o yeglieba n ñaa halpaphos n ñinma po ki pan puodi Perisi dogu nni lan tie Panphylie ya diema. Ama Jan wan n ŋaaba ki lebdi Jerusalema. ¹⁴ Paul yeni o lieba ñani Perisi ke ban pundi Antiosa, Pisidi diema nni. Lan kani ban kua u jaandiogu nni SSba dualgi kaali. ¹⁵ Ban cogi U Tienu bali yeni a Sawalpuala maama ki gbeni ya yogu, u jaandieogu nni canba n cua ki maadi ba: «N ninjaba, li ya sua ke i pia maama yaala ñ bu paani bi niba pala yin maadi.» ¹⁶ Poli ñ fii ki doni u nu ki maadi: «Yim yaaba ñ tie Israyeli yaaba yim yaaba ñ dondi U Tienu kuli n cengi ne: ¹⁷ U Tienu bo lugdi Israyeli buolu ki cedi k b poli Egipiti dogu nni yeni u paalu po ke ti ŋanmi li dogu, ¹⁸ ki juuni yeni ba mi fanpiema nni ke li bua pundi bina piinaa. ¹⁹ Lani ya puoli, o den buoni nilanbuoli lele kanana diema nni ki puni o nibuolu ke o diedi bi diema. ²⁰ Lani ya bina kuli cuali den bua pundi bina kobina n bina piimu. La ya puoli, U Tienu den lugdi a bujiala hali ke pan pundi o Sawalpuolo Samuel Yogu. ²¹ Lani ya yogu ke u dongni yaaba mia k b bua u bad, ke U Tienu teni ba Kis bijua Solo ke u tie Binjamini ya cugln yua ke u kali li kpaali

po bina piina. ²² ke U Tienu bo fiini o k go kaani Davidi k u tie b bado. Li bo tie wan Davidi po i ke U Tienu bo tuodi ki maadi: «N la Davidi, Esayi bijua, ke u tie n pali nni big ke u tie min bua yaali kuli.» ²³ Wan ya yajanguni i ke Jesu mali nani U Tienu ñ bo puoni maama yeni. ²⁴ Li cili ya yogu ke Jan bo cili ki tundi b niba yaala n tie ti biidi gbiandma ke Jesu daa cua. ²⁵ Jan n soni u tuonli ki gbeni ya yogu, ke o buali ba: «I mali ke n tie nma i? N ki tie wani ka ama n puoli po, o nulo baadi ke n ki dagdi min lodi o tacagbani. ²⁶ N ninjaba, Abrahamama ya buona yen yaaba n ye siigi nni ki dondi U Tienu ne, b teni ti u paabu ya Laabaamanli. ²⁷ Kelima yaaba n kua Jerusalema yeni b yudaano kuli ki bandi o, b bo tieni ki yedi yaala ke b cogi nni a jaandiena nni ki go jaligi o. ²⁸ Yeni ban bo li ki la yaala ke b baa jalgo kuli, ama mia pilati ke wan kpagu. ²⁹ Ban pan tieni ki dugi yaala n bo li diani kuli, k b jiini o li dapɔnɔnli po, g jiidi ki piigu li kakuli nni. ³⁰ Ama yeni lani kuli, U Tienu yiedi o b kpienma siiga nni. ³¹ Yaaba n bo ñani Galile yeni ki doni Jerusalema, laa u dana ña kuli wan yiedi. Ban n ji tie siedanba b niba nungi nni. ³² Tim wani, ti ji baadi yeni ya Laabaamanli ke o bo puoni ti yajanba. ³³ U Tienu colni u puoni tim yaaba n tie b bidi yen po, ki yiedi Jesu bi kpienma siiga nni. Lani n cedi ke li Diani i biayeli tili nni dianjali a lie po ki maadi: «A tie n biga dinla, min n ji tie a ba.» ³⁴ Wan gua yiedi o b kpiema siiga nni ke u gbanu n da bedi yeni i ke u ji maadi: «N ba teni Davidi yedɲanma yaala n ɲani. ³⁵ Lan yapo n

cedi ke li gua den diani biayeli kadationgu kani ki yedi«A kan cedi a nunamo n bedi.»³⁶ Kelima Davidi n bo soni U Tienu buama ki gbeni, o den kpe ke bi pii u o ba kani, ke u bedi.³⁷ Ama U Tienu n bo yiedi yua wan bo ki bedi.³⁸ Lan wan yin bandi n ninjaba ke li togni li jua kani k b muandi ti biidi piima.³⁹ Lan togni u kani yeni, yua n dugi kuli ji tie yua n tiegi bonli kuli nni, yaala ke li bu kan fidi ki tieni yeni Moyisi yikodi kadaaogu.⁴⁰ Lan wan yin njanmi ki diidi i yula po, ke a Sawalpuala n yedi yaala yeni n daa tieni ki dudi.⁴¹ «Diidi mani, yim yaaba n nundi lan yagidi, yin bia, kelima n suani yeni dana le, ya tuonli ke b a nulo ya yedi ke li kan tuo ke li tie momoni.»⁴² Paul yeni Barnabasa n maadi ke b gbeni ke ji kuni i, b niba n miaba sugli ki maadi ba, ke ban guani ya Saaba daali n nua ki gua tieni i tundi.⁴³ Li tintaanli po n gbeni u jaandieli nni, b niba boncianli n naagi Pol yen Barnabasa kani, ban njanmi ke paani b pala ke maadi ba ke ban njanmi ki kuba U Tienu nalibalga.⁴⁴ Saaba daali yal ji den tuani i, b niba boncianli ji den naagni ki cengi U Tienu Laabaali.⁴⁵ Jufinba wan n ji la ke nuwulugi tigdi yeni, ban ji fii ki yedi ki naagni ke ji maadi ti mabiidi Pol n tundi yaala yeni po, ke go sugidi o.⁴⁶ Ama pol yeni Barnabasa n njanmi ki maadi ba: «Ke li nan bu buali bani n kpia ki gbadi U Tienu maama t la ki yie, ke gua diidi ki sua ke li ki dagdi yeni ya midn kan ban k gbeni eni, molawani, t ba nmagdi b canma po i.⁴⁷ ki dugi U Tienu bo maadi t niini nni: «N siena ke njan ya tie yaaba

k bani U Tienu ya yinyenma, k gadi yeni u faabu hali ki tinga juogi.» ⁴⁸ Yaaba n ki ban U Tienu n gbadi li maama ya yogu, k b pala mangi, k ji tieni U Tienu maama baliga. Boncianli yaaba n bo dagdi yeni ban kua U Tienu diema nni kuli daan ki dugi li maama po. ⁴⁹ U Tienu ñomaama ji den yadi li dingbana kuli nni. ⁵⁰ Ama Jufinba bɔndi b jaba yeni b puoba yaaba n bo tie numɔnkuli, k b fii ki siedi Pɔl yen Barnabasa po tud ki ñam b dogu nni. ⁵¹ Ama ke Pɔl yeni Barnabasa piidi piidi b dogu nni tanbiini n taana po. Lan yo ki gadi Icone dogu nni. ⁵² ke b ɲɔdkaaba pala ji bo mani k b gbie yeni U Tienu Fuoŋanma.

Diangbenga 14

¹ O bo pundi Ikone ke Poli yeni Barnabasi taani kua jufinba n bangi u Tienu maama naani ki maadi k jufi Greki boncianla gaa bi maama. ² Ama Jufinba yaaba bo k pia kangbadma tagma nani bi nilanba yeni, bo fiini u tonu bi nijanba po i. ³ Poli yeni Barnabasi bo waagi ki li kani, ki maadi yeni li papaali u Tienu paalu po, ki tiendi sieda o ɲanbili tondo Jesu kristi nni. bi bo tien li ke ti bonninnadi yeni u yaaligdu n yaa tie Poli yeni Barnabasi nuu po i. ⁴ Ama i dogi boncianla niba bo paadi; Tianba bo ye jufinba po bi toba mo u Tienu tuonsonba po. ⁵ Ya yognu ke yaaba bo jaandi yeni jufinba bo juogi yeni bi yudanba ke ban pua Poli yeni Barnabasi ki lugdi ba a tana ki kpaa bi. ⁶ Poli yeni Barnabasi n bo bandi li bonla bi bo sani kua Listri yeni Derbe yeni ya dogi kpia. ⁷ lan kani ke bi bo wangi o

labanamo. ⁸ Listri dogu nni ja bá bo ye ki mali ki tie wabi kaa bo bani cuoni. ⁹ Li ja bo cengi Poli k o maadi. Ke Poli maani o nubina o po ki nuali sua o pia ti dugidi yeni wan paagi. ¹⁰ lani k o maadi o yeni paama: «fii a sedi a taana po» k o ja yugi ki cuoni. ¹¹ U nuwulgu n bo la Poli ntieni yaala ke bi doni i niali ki maadi Liakonian maama nni: «i tieni jidi ti po nani bi naba yeni. ¹² ke bi bo yini Barnabasi «zesi» Poli «merikiri», kelima bi bo tie mamaadi jala i. ¹³ Zesi yika yua k o jaandidieli bo ye u dogu bulñobu kani bo cua yeni i nee yeni u diñobu caba wani yeni u nuwulgu bo bua ban yidi salaa i. ¹⁴ Ama bi tuonsɔnba Poli yeni Barnabasi n gbadi lani bi bo padi bi tiadi ki peli kua u nuwulgu ki yigni ¹⁵ ki maadi «bi jaba be n cedi ki tie lani.» ti mo nufosaalba i nani yenba yeni mi buama nai yenba. Ti cua yeni o labanamo yali ke yin cedi ti bonyodi tienme ki uTienu yua fuo po ki tagi ki tinga yeni tanpoli, mi ñinciama yeni yaala ye leni kuli. ¹⁶ Ya yogu po o bo cabi ke dongbali kuli ncuoni u sanu nni. ¹⁷ Ba yeni wan ki ña ki tie kasieda wan tie yua ki tie mi ñanma, ki tieni yi tanpoli taaga yeni a kpañinana ki je ki li pamanli nni. ¹⁸ Yeni lan maama kuli Poli yeni Barnabasi fidi cedi ke baa tieni bi salaa. ¹⁹ Antiosi yeni Ikoni Jufi tianba bo baa ki maadi u nuwulgu ke gbadi niima nni. kee bi lugdi poli a tana ki fili o ki ñani o u dogu nni, ki maali k o kpe i. ²⁰ Ama u Tienu ñodikaaba n bo kaani lidi o ya yogu, k o fii ki kua u dogu nni. Ya daali ñodi k o gedi Derbe yeni Barnabasi. ²¹ Ban bo tundi u Tienu

ñomaama ke bi ñodikaaba ti ñani li dogu nni ke bi guani Listri, Ikoni yeni Antiosi. ²² Bi bo cɔgdi yeni ya pugdi bi ñodikaaba tagnm ki gɔ paandi bi pala ke ban ya ye ti dudugdi nni ki maadi. «ti bo la fala boncianla yo ki fidi kua u tienu diema nni» ²³ Ban bo kaani a nikipela a jaandiena caga nni, li puoli po ke bi jaani ki loli bu ñɔbu, bi bo taa ba ki piani u Tienu i ban dugi yua nni. ²⁴ ke bi puodi Pisidi ki pundi Panfili. ²⁵ Bi bo muandi u tienu laabaali Atali. ²⁶ ki ñani lan kani ke bi cuo Antiosi sanu naani kani k u Tienu ñanbidi bo ye yenba ke ban soni bi tuona ki tii. ²⁷ Ban bo pundi Antiosi bi bo yini a jaandien nni caga yaaba kuli, ki togdi ba ya bona kuli ku Tienu bo tieni yenba yaala kuli yeni wan bo findi bi nilanba dandanli nandi. ²⁸ Bi bo ye yeni bi ñodkaaba ke li waagi.

Diangbenga 15

¹ nitianba bo ñani jude ki jidi ki tundu i naataani ki maadi: «a yaa kɔndi nani lan buali maama Moyiisi bal tili nni a kan baa gaa po.»
² Poli yeni Barnabasi n bo cendi ba ke ki tieni li buoli yenba, i naataani bo bo cuo ke yeni Barnabasi n do bi tuonsonba yeni a nikipela kani Jerualemi a ki kali li laabaalo po. ³ Nani ban bo tie li jaandieli tondi yeni ban togni Fenisi yeni ki wangi bi nilanba ke ban tuo ki gaa Jesu maama. Bi bo cua yeni li pamanli i naataani kuli po. ⁴ ban pundi Jerualemi li jaandieli nni tuonsonba, yeni li nikipela n gaa ba ban togdi ba u Tienu n tieni yaali kuli yenba. ⁵ Lan yognu nitianba bo ye Falisiani nba cagli nni ke mɔ bo tuo gaa, bo fi

ki maadi: «Li bo ɲani ki dagdi ke ti kɔndi ba ki cedi ban ya ɲua moyiisi bali maama» (moyiisi yikodi maama) ⁶ Bi tuonsonba yeni li jaandielɛ nɛkpela bo taani kali ki ba diidi li maama po. ⁷ Bi bo dadi li maama po ki li waagi Piaali n fii ki sedi ki maadi bi. «I bani k u tienu bo tieni mi lugdima i siiga nni li waagi boncianla, ke n ɲɔbu po bi lanba n gbadi u Tienu laabanɛnmo ki go tuo ki dugi n po. ⁸ Ke u Tienu bani yua kuli ya yantugu, tieni ba kasieda ki tem ba mi fuonɛnma nani wan tieni ti po maama. ⁹ Yeni ke waa tieni paadnma tinba yeni bani siiga nni ki ɲuudi bi pala li dandanli nni. ¹⁰ Mɔla be ya po i ke i kpaani u Tienu mi maama ki taadi ya tuga kpiagi ki bua ki tuni bi ɲɔdikaaba ya tuga ke ti baa, mɔno bo ki fidi tugi? ¹¹ Ama ti pia li dandanli ke ti ba baa gaa po ti yonmdaano Jesu ɲanbidi po nani bani yeni.» ¹² Ku nuwulugu kuli ɲmini ki gba Poli yeni Barnabasi ke b maadi u Tienu n bo teni ke bi tieni ya bonninandi yeni ya yaalidma bi nilanba siig nni. ¹³ Ban bo maadi ki gbeni, Saaki bo gaa mi maama ki maadi: “n naataani songi mani n maama. ¹⁴ Simo bo togdi lan bo tieni maama k u Tienu todi yeni o ɲanbidi ke bi nilanba n mɔ fidi ki lugdi bi siiga bi niba ban doni o yeli. ¹⁵ O sawalipualo laabaalo taani yeni lan bo dianiki yedi yaala. ¹⁶ Lan bona puoli po yo ke n ba ti guani ki go sieni Davidi diegu yugu n bo ba. Nba ɲmagdigu ki ɲanbi siegu. ¹⁷ Yeni ya niba sieni ba kpaani o yonmdaano, yeni ya nilanba gaa o yeli. ¹⁸ Oyonmdaano yua bo tieni a bona ke bi bandi ti ya yogu nni n maadi yaala

n yeni. ¹⁹ Lan cedi ke n maalima tie ke ti kan ya n̄madi bi nilanba yaaba ya pala n̄magdi u Tienu po. ²⁰ Ama ti diani ba ke ban da j̄ogni bi ba yeni i buli jiema, ki cuo bi ba yeni mi cunconma buali kuli k ḡo daa di mi s̄oma. ²¹ Ya bina bo pendi, bi niba bo dogu kuli nni ki cogi moyiisi balmaama ki ḡo wangi u Tienu laabaalo a jaandiena nni saba daali. ²² Li bo naani li n̄ani bi n̄odikaaba yeni u jaadid̄ongu n̄ikpela po, yeni u jaadid̄ongu po ke ban lugdi Jude yua ke b yi o Barsabasi yeni Slasi, u jaandid̄ongu yudanba, ki s̄oni ba Atiosi yeni Poli yeni Barnabasi. ²³ Bi bo diani nanda i: «bi tuonsonba, a n̄ikpela yeni i naataani, n diani i naataani yaba tie nilanba Antiosi, Siri yeni Slisi, ti fuondi i. ²⁴ Ti gbadi ke bi niba n̄ani ti siiga nni ki gedi i kani ke ti naa puni ba sanu, ki n̄madi i yama yeni bi tunda. ²⁵ Li bo baa n̄ani ti kuli po ke yi cabi ti ti lugdi bi niba ki s̄oni ba i kani bani Barnasi yeni Poli, ²⁶ Yaaba bo taa bi miali ki cabi ti yonmdaano Jesu Kristi po. ²⁷ Ti ḡo s̄oni Jude yeni Silasi ke bi ba maadi yi a bona. ²⁸ Lani li n̄ani ki dagdi fuon̄anma po yeni tinba m̄o ya po ke ti daa tuni bonli ke laa n̄ani. ²⁹ Lani n tie ki kubi i yula yeni n padjiema yi ḡo daa n̄mani mi s̄oma yeni ya bona ke bi padi i buli, yi kubi iyula yeni mi cumconma buali kuli. i ya kubi i yula yeni lani bona li baa n̄ani i po. n cabdi i n yeni.» ³⁰ Lani ke bi guani s̄oni ba, ban bo pundi Antiosi ki taani u niwulgu ki teni ba li tili. ³¹ Ban bo cogi li ya yogu ke bi la li papaali. ³² Judeyeni Slasi bo m̄o bo tie sawalpuali ki fidi i naataani yeni u Tienu n̄omaama ki ḡo paagi bi pala. ³³ Ban

bo tieni dana li po i naataani bo guani teni ba li lanbonmanli ke bi mo n guani kuni yeni laafia ki pan teni yaaba soni ba. ³⁴ Li bo mani Silasi po ke wan ya ye. ³⁵ Ama Poli yeni Barnabasi bo ye Antiosi yeni nitianba boncianli bi bo wangi ki go tundi ti yonmdaano ñomaama. ³⁶ Lan tieni dana ke Poli maadi Barnabasi: «ti guani i diidi inaataani ya dogi nni ke ti waani ti yonmdaano ñomaama ki diidi ban ye maama.» ³⁷ Barnabasi bo bua wan gedi yeni San yua ke bi yi o Maarki. ³⁸ Ama ke Poli diidi sua ke laa dagdi yeni wan gedi. Wani ji bo ñaa ba hali Panfili dogu nni kaa ji bo todi ba bi tuonli nni. ³⁹ Ke mi paadma tieni bi siiga nni ke bi yadi lieba. Ke Barnabai taaa Marrki ke bi ji bo gedi Cipri. ⁴⁰ Ama Poli bo lugdi Sllasi ke wan yegi yeni o, ke o naataantieba mia ke ti yonmdaano ñanbidi n ya ye yeni owan caa naan kani. ⁴¹ O bo puodi ki gedi Siri yeni Silisi ki paagidi li jaandieli yaaba pa.

Diangbenga 16

¹ Poli n pundi Derbi yeni Listri mo, ki sua ke Jesu ñodka ke bi yi o Timote, ke o ye likani, Juufipua yua n daani U Tienu nni ya bijua, ke o baa tie Gresi yua. ² Ya kpiiba n den ye Listri yeni Ikoni den tieni o po kasiedi ñamo ³ Poli den bua wan yegi yeni o ki gedi u sanu; lanwani ii, ke o ga o ki kuani o ku ciagu, kelima Juufinba den ye li dogi nni, ki bani ke o baa tie Gresi yua. ⁴ Ban den caa ya dogi nni kuli, bi den caagu u tondu ti jaandiedi nni ke ban colni Jesu ñodkaaba yeni Jerusalema nikpelba n den diani ki bili ya

yikodi. ⁵ U Tienu nitaanli dudugdi den pugni, ki go yabdi ki pugdi daali kuli. ⁶ Pɔli yeni o yegni den tɔgni ki ñani Friji yeni Galatia diema nni, ki sua ke foŋanma den kuani ba ke ban da gedi Asi diema nni ki kpaandi, ki tundi mi maama. ⁷ Ban nagi Misia, ban bigni ke ban gedi Bitinia nni, ama Jesu foŋanma den ki puni ba u sanu. ⁸ Ban pendi ki balni Misia, ki jiidi Truasi dogu nni. ⁹ Li bonlegdikaali n legdi Pɔli po ku ñiagu nni: Maseduani jua den se likani, ki yi o ki tua: “Cua Maseduani ki todi ti.” ¹⁰ Li bonli n legdi Pɔli po, ke ti jagi li yogu ke ti bobni ki fii ki gedi Maseduani kelima U Tienu yi ti ke ti tundi ki waani o laabaalɛamo bi ya po i. ¹¹ Tin fii Truasi, ti taa u sansieru ki gedi Samotrasi, li daalieli tin pundi Neyapoli. ¹² Tin ñani li kani, ti gedi Filipi yu n tien Maseduani ya dociamu, ki tie ya dogu n yabi ki cie, li diema nni ki den ŋua Roma bali, tin kali li kani dana bá ¹³ Saba (mi fuodma daali n pundi, tin ña ki fagdi yeni bu bulñocianbu, ki gedi bongu bá kani naani ke ti maali ke tin kadi jaandieli (jaandi yaali). Ti den kali ki maadi yeni ya puoba n taani ki cua likani. ¹⁴ Bi siiga nni ban yi ya pua Lidia, ke o tie Tiyatira pua, ki pugi U tienu den cengi ti. O Diedo n luodi o pali ke wan ya fiini Pɔli n maadi ya maama. ¹⁵ Ban tieni o mi ñinwulma bogdili, ki yadi mi yedɲanma o diegu po, ke o mia ti ki yedi, «I ya diidi ki sua ke n duu U Tienu po, yin cua n deni, ki ya ye.» Ke ti tuo o maama ¹⁶ Li sua ke ti caa i jaandi, pua ke o bu ti baadi n cendi ti. O den kuandi o yonbdanba ŋalmani li baabuli po. ¹⁷ li pua den

ɲua tinba yeni Pɔli ki kpaandi ki tua, “Ya niba ne ti Mi tanpojoma Tienu tuonsonba i, bi tundi ki wangi yi mi faabma sanu i.” ¹⁸ O tieni yeni ke laa luo dana bá. Ama Pɔli pali ń beni o po, wan gbagi ki yedi ki cicibiadga, “N maadi a Jesu Kiristi yeli po, ńa o niinni” Ke ki ńani ki yaadi ki ɲa o. ¹⁹ O canbàanba ń la ke bi ɲalmani dandanli bodi, ke bi cuo Pɔli yeni Silasi ki gedi yeni ba bi paatieba kani. ²⁰ Ban kuani ba ti buudi yudaano kani, ki maadi, “Ya niba ne kuandi li ɲmadli ti dogu nni. Bi tie Juufinba i, ²¹ Bi tundi ya bona ke Roma yikodi ki tuo ke lan ga bii lan cɔlni.” ²² Bi dogtieba den taani ki fii, ki yie Pɔli yeni Silasi po, ke ti buudi danba biidi bi pala, ki landi bi tiadi, ki papadi, ki cabi bu ńɔbu ke ban pua ba a gbana. ²³ Ban pua ba ki gheni, ki cuo ba ki ban luoni li kpaadidieli nni, ki puogi li kpaadidieli guudka ke wanya guu bonɲanla. ²⁴ Wan gbadi ban bili o ya tuonli, ke o kuani ba liiga po kpaadidieli nni ki pilni bi taana i kudseseli. ²⁵ ku yɔgsiigu ń yɔgdi, ke Pɔli yeni Silasi yiini i yani ki dondi U Tienu, ki jaandi, ke ya kpaada n sieni cengi ba. ²⁶ Li ludli nni, mi tindigbima ń tieni, ki migi li kpaadidieli fiagli, lanyognu, a bulńɔna kuli ń luodi, yuakuli ya kudseseli ń cie ki baa. ²⁷ Li kpaadidieli guudka ń findi mi guama nni ki sua ke a gana kuli yaa, wan nɔdi o jugsiega ke o ba muu ki kpa o yuli, kelima o bi tama ke a kpaada kuli sani ki ciadi i. ²⁸ Ama Pɔli ń tiani paama ki maadi, “Da tieni a yuli bonbiigu keli maa tikuli ye nekanba i. ²⁹ Li kpaadidieli guudka den mia ke bi yendi u kaanu, ke o sani ki kua ki digbi

yeni ti jawaandi ki baa ki gbaani Pɔli yeni Silasi nintuali. ³⁰ ki ñani ba, ki maadi “N Diedi n ba tieni ledi i ki baa mi faabma?” ³¹ Ban jiini o “Ya duu O Diedo Jesu Kiristi po, a ba baa mi faabma fini yeni a dansanu kuli.” ³² Ban maadi o O Diedo maama, wani yeni odiegu nni yaaba. ³³ Lanyognu, li kpaadidieli guudka n̄ taa ba li ñiagu m̄ono, ki gedi yeni ba o deni, ki ñuudi ñuudi bi nala, wani yeni o deni yaaba kuli n̄ tuo ban tieni ba mi ñinwulma bogdili yenma. ³⁴ Wan kuani Pɔli yeni Silasi o dieli nni, ki seni ba mi jiema, wani yeni o diegu nni yaaba kuli pala n̄ mangi yeni wan tuo ki ga U Tienu maama. ³⁵ Lan fandi, ti buudi yudanba n̄ s̄oni u tondu ban maadi li kpaadidieli guudka ke wan luodi ki ña bi niba yeni ban ña. ³⁶ O guudka n̄ caa Pɔli u tondu, ki maadi, “Ti buudi danba s̄oni u tondu ke ban maadi nni min luodi ki ña yi yin ña: m̄olane, i ba fidi ki ña yeni mi yanduanma. ³⁷ Ama Pɔli n̄ maadi ba, “Bi pua ti asala siiga, ki naa buni ti, yeni tin tie Roma yaaba kuli - ki luoni ti li kpaadidieli nni. Bi jibua ban luodiki ña ti li wuoli nni bii? N, n! Ban cua bibá ki luodi ti” ³⁸ O guudka n̄ caa ti buudi yudanba u tondu, ban gbadi ke Pɔli yeni Silasi tie Roma yaaba, ti jawaandi n̄ cuo ba. ³⁹ Ti buudi yudanba n̄ cua ki mia ba sugli, ki luodi ki ñani ba, ki maadi ba ke ban ña ki fagdi yeni bi dogu. ⁴⁰ Pɔli yeni Silasi n̄ ña li kpaadidieli nni ki cua Lidia deni. Pɔli yeni Silasi n̄ la bi kpiiba, ban paani bi pala, ki fidi ki ña li dogu nni.

Diangbenga 17

¹ Ban bo tɔgni pendi Afipoli yeni Apoloni ya dogu nni ban pundi teslonika ya dogu nni Jufinba bo pia li jaandieli. ² Nani Poli n bo limaani ki tiendi maama, o bo kua taani yenba mi fuodma dan taa nni, o bo maadi yenba yaala tie i diani bundma. ³ Poli bo pɔbdi li tili ki cogi ki ŋanbi wan ba ke li tie buama yaala ke Kristi la fala ke gɔ fii bi tinkpiiba kani. o bo yedi: «Jesu yua ke n yedi n tie Krisit» ⁴ Jufinba siiga nni bi tianba bo tuo ki taani Poli yeni Silasa po. yeni greki nba yeni bi puoba yaaba tie gmadkaaba yeni u niwulgu. ⁵ Ama Jufinba yaaba n pia kangbadima yeni ki nanga bo a nibiada ki daaga po, ki taani o niwulgu ki fiini ti fuudi u dogu nni. Bi bo gedi ki pigni Jason ki bua cuo Poli ki gedi yeni o o niwulgu nni. ⁶ Ama Ban boo la'og, bi bo fili Jason yeni o kpiiba i ki caa yenba u dogu nni bujiala kani ki yigni: «Ya niba n gmadi u dogu mo pundi ne kanba» ⁷ Joson bo n ga ya niba o deni po bo yiedi sesari bali maama ki yedi: ke baditiano ye ki yi Jesu. ⁸ o niwulgu yenu u dogu banda n gbadi li maam li bo yagi bi yama. ⁹ Bi bo ti pani Josoi yeni o lieba po ke bi ñani ba ki ŋa. ¹⁰ Li daali ñiagu ke bi taa Poli yeni silasi ki gedi yenba Bele ban bo pundi bi bo kua Jufinba bangima dieli nni. ¹¹ Ya Jufinba bo ye lan dogu nni bo tie nimɔnba ki cie Tesalonik nba bi bo kuani bi yama yeni i mɔnmɔni u Tienu maama bangima nni ki ŋanbi diidi daali kuli u Tienu maama diani n maadi yaala ya tie mɔnmɔni. ¹² Lan bo cedi ke bi siiga nni bi niba bo dugi, yeni Greki nba puoba

yeni bi jaba yaaba. ¹³ Ama Tesaloni Jufi nba n bo gbadi ke Poli maadi u Tienu maama Bere ke bi gedi ki gua fiini o nuwulgu. ¹⁴ Li yognu ke Poli kpiiba gba ki soni o mi ñinciama po; Ama ke Silasi yeni Timote wani ye lan kani. ¹⁵ Yaaba bo ciani Poli bo gedi yeni o hali Ateni. Ban bo ña o lan kani ke bi maadi ba Silasi yeni Timote po ke wan tuodi cua bi kani. ¹⁶ Poli n bo guu ba Ateni o tagnma bo yagi kelima o dogu yeni kuli bi gbie yeni i buli ¹⁷ Yeni ke poli kua li jaandiel nni ki maadi yeni Jufi nba yeni ya niba bo jaani u Tienu. yeni yaaaba ko bo laadi ba daali kuli bi niba tantaankaanu kani. ¹⁸ Ama Epikiriani yeni Stihisiani nba gbabanda bo kpagi'o. ke bi tianbi yedi: «o maciandaano bua maadi be i?» ke bi tianba tua ke: «li naani o kelima o bo wangi ba yesu yeni mi bi tinkpienba findnma. ¹⁹ Ke bi taa Poli ki gedi yeni o Aleopasa kani ke yedi: a ba fidi ki wani ti ke gbadi ñan bangi ya bangiciama yeni? ²⁰ Kelima a maadi a boncana ti tuba nni, lan ya po ke ti bua bandi ñan maadi ya bonla yeni niima nni.» ²¹ Ama Atenasa dogtieba yeni ya canba n bo ye li kani biani bi yaama ki ya cengi aboncana. ²² Lani ke Poli bo fii ki sedi Alopaja nituali nni li yedi: «yinba Ateni yaaba n la ki kuni i yama i jaandi. ²³ Kelima min tɔgni i dogi nni naan kuli n la yi tagi tagi yaala ki dondi ki la yi ban jaan naani ke bi diani: Ya Tienu ke yi bani yi». Lanwani i jaani mi yanbonma nni min yei yi yaala n yeni. ²⁴ U Tienu yua tagi ñanduna yeni ya bona ye len nni kuli ki tie tanpoli yeni ki tinga kuli yomdaano yekaanu kan ya tie bi niba n taa

bi nugi ki maa ya bonla ki yi jaandieli ka. ²⁵ Waa luu bonli ba kuli ki bua bi nisaalo nugu n sɔni o po, kelima wan mono n teni bi niba li miali yeni mi fuoma yeni yaali ye kuli. ²⁶ UTienu bo tagi jayedo baba i k o mali ya niba yeni ya mabuoli ye ki tinga ne kuli po. O bo tuodi ki bili bi po u siagu yognu yeni i yeyienkaani bianu. ²⁷ Bi niba bo baa kpaani u Tienu i. Ki ŋanbi kpaani o ki la 'o. kelima waa fagi yeni ti. ²⁸ Ama wani ya po i ke ti cuoni ki fuo, yeni ti yema kuli, Yeni ke yi ssiiga nni o lonpualo yedi. ti mo tie o ya yaabila i. ²⁹ Lan ya po nani ti tie uTienu bila yeni li buali, tin daa maali nani wani u Tienu naani nani wula yeni. bii ligi lan yaa ka tanli yua ke o kpekpiedo kpiedi ke li tie o nisaalo maalma. ³⁰ Ti bi ki bani puu ya yognu k u Tienu bo cɔdi ti biidi, ama mola u Tienu wangi bi niba kaana kuli ke ban lebdi bi yama. ³¹ UTienu bili ya daali ki go gandi o nitegika k o ba bu ŋanduna i mɔnmɔni. U Tienu bo teni lan nilo i mɔnmɔni bignma k o fii bin tinkpiba siiga nni. ³² Atanasi yaaba n bo gbadi ke Poli maadi bi tinkpienba fiima yeni bi tianba bo ŋuadi o ama ke bi tɔba mɔ bo yedi: «ti daa ba faa cengi o maama datɔli.» ³³ Li po n pendu ke Poli yaadi ki ŋaa ba. ³⁴ ke nitɔba cua bi kani ki dugi li maama po yeni Denis, Aheropajiti, pua bá ke bi bo yi o Damaris yeni bi tɔba.

Diangbenga 18

¹ Lanya bona n'pendi, Poli n'ña Ateni, ki gedi Korenti. ² Likani, wan cendi Juufi ke bi yi o Akila, ke bi mali o Ponti, ke o dá ñani Itali ki

pundi, wani yeni o denpua Prisila, kelima Kulodi den ñani bu li ñobonli ke Juufinba kuli ke ban ña Roma dogu nni. Pɔli n̄ tuogi ba. ³ Kelima bi den taa kpenkpendtuonli i, wan kali yeni ba ban ya tuuni, kelima bi den caandi ti jondi i ki kuadi. ⁴ Pɔli den wangi mi maama li jaandielii nni mi fuodma daali. O den maadi ke Grekinba yeni Juufinba tuo ki ga o maama. ⁵ Ama Silasi yeni Timote n̄ ñani Maseduani, ki jiidi ki cua, Foŋanma n̄ niini Pɔli wan kadi ki waani yeni i mɔni ke Jesu n tie Kiristi. ⁶ Juufinba n̄ yie, ki sugdi o, Pɔli n̄ yogi o tialakaadi bi po, ki maadi ba, “I sɔma n̄ guani ki wuli i yucela po; Mini naa pia tagliba kuli. Lan cili molane ki ji ya caa, n ba gedi bi nilanba kani i” ⁷ Ke o ñani lankani, ki gedi Titiyusi Justusi, ya ja n pugi U Tienu deni. O deni den ki fagi yeni li jaandielii, ⁸ Krispus, li jaandielii yudaano den taani ki daani O Diedo nni wani yeni yaaba n ye o deni kuli; ke Korenti niba yaaba n gbadi li maama kuli den tuo ki duu U Kiristi nni yeni mi ñinwulma bogdili. ⁹ Ke O Diedo legdi Pɔli po ti dangdi nni ku ñiagu ki maadi, “Da jie, ama ya maadi ki da ŋmini. ¹⁰ Kelima, N ye yeni a, ke obakuli kan bigni ke wan tieni a yaali n bia, kelima n pia bi niba ke bi yabi u dociamu ne nni” ¹¹ Pɔli den tieni li kani binli yeni bina luoba, ki tundi ba, ki wangi ba U Tienu maama. ¹² Ama Galio n̄ tua Asihaya gufeneri, Juufinba n̄ fiini ki nanga Pɔli po, ki gedi yeni o ti buudi danba kani, ¹³ ki maadi, “Ya nilo ne bɔndi bi niba ke bi pugi U Tienu, ama ti yikodi naa cabi yeni” ¹⁴ Lanyognu, Pɔli

ń ya bua ga mi maama, Galio ń maadi Juufinba, “Yinba, Juufinba, li ya bi tie jodi bii tuonbiadi maama, li bi baa pia u sanu ke min maadi yeni yi. ¹⁵ Ama nani lan tie lanbona yeni yela maama yeni i maabilkacema yeni ii, yinba mɔno ń ɲanbi ma i ɲmiali nni. N ki bua lan ya maama buudi daano.” ¹⁶ Galio ń beli ba ki ɲani ba ti buudi diegu nni. ¹⁷ Lanwani ii, bikuli ń taani ki cuo Sosteni, yua den tie li jaandielu yudaano, puapua o ti buudi diegu cancanli. Ama Galio nan den ki songi ban tie yaali. ¹⁸ Pɔli den waagi li kani waamu yeni o kpiiba, ki ti fii ki cabi ba ku kua ku ɲinbiagu ki gedi Siri wani yeni Prisila yeni Akila. Wan ba fii li ɲinbiayaali kani, o den cedi ke bi kuo o Sankreya dogu nni kelima o den niani U Tienu ke o baa ɲua Nasaleti ɲɔmaama i. ¹⁹ Ban pundi Efesa, Pɔli ń cabi Prisila yeni Akila lankani, ki gedi obá li jaadieli nni ki ban ya tundi Juufinba. ²⁰ Bi den mia ke wan kali bi kani waamu, wan yie. ²¹ O den cabi ba, ki yedi ba, “N ba guani i kani li ya tie U Tienu buama.” ki fii Efesa. ²² Pɔli ń pundi Sesare, wan do, ki fuondi Jerusalema Kiristi nitaanli, ki ɲani lankani, ki jiidi ki gedi Antiyosi. ²³ Wan kali likani waamu, wan fii likani ki toli Galatia yeni Prijia diema nni ki ya paandi Kiristi ɲɔdkaaba kuli. ²⁴ Juufi ja, ke bi yi o Apolosi ke bi mali o Aleksandri ń cua Efesa. O den bani mi maama, ki go paa mi dianma nni. ²⁵ Bi den kuani o O Diedo maama tundma cogu. O yantiali den tiegi yeni U Tienu maama, o den maadi ki go maali ki li tuagi yeni Jesu maama. Ama o den bani Jan

ñinwulma bogdili baba i. ²⁶ Apolosi den fuoni o yama, ki maadi li jaandielu nni. Ama Prisila yeni Akila n cengi o maama, ban piadi yeni o ki nbanbi ki waani o O Diedo sanu. ²⁷ Wan den bua wan pendu ki gedi Acihayia, o kpiiba den paani o pali, ki diani li tili, ki teni Acihayia Kiristi nɔɔkaaba ki waani ba ke ban ga o cangu. Wan pundi likani, o den todi U Tienu nbanbi n cedi ke yaaba duu Jesu po. ²⁸ Apolosi den yaadi Juufinba asala siiga nni, ki nia yeni ba, ki taadi i diani banma ki wangi ba ke Jesu n tie Kiristi.

Diangbenga 19

¹ Li sua ke Apolo n bo ye Korenti, Poli den togni ya dogi n ye a juana nni kuli, ki ban pundi Efesi dogciamu nni, ki kadi yeni Jesu nɔɔkaaba siiga tianba. ² Poli n yedi ba: «Yin dugi U Tienu po yeni, i baa mi Fonanma aa?» Ban nmiani o: «N n, tii gbadi ke bi maadi Fonanma maama mono» ³ Poli n buali ba: «To bi nan tieni yi mi ninwulma bogdili yeni be i?» Ban jiini: “O Ninwulka Jan yaama” ⁴ Lanwani ii, Poli n jiini ba: «Jan den tieni ti tuonbiadi sugli ya ninwulma bogdili i. O den waani bi niba ke ban ya daani yua n ba nɔɔdi o puoli wani n tie Jesu.» ⁵ Bi niba n gbadi lan ya maama, ke bi tuo ki ga mi ninwulma bogdili O Diedo Jesu yeli po. ⁶ Poli n maani o nui bi po, ke Fonanma jiidi bi po, ke bi ji maadi mi maalanma nni ki pua sawali. ⁷ Bi den tie nani jaba piiga n bilie i. ⁸ Poli den kua yikodi tundma dieli nni, ki maadi yeni li papaali, nani nmaali taa yeni, ki tie ania ke ban gbadi U Tienu diema

niima nni. ⁹ Ama, Juufinba bi tianba den juagi bi pala kaa tuo ki colni Jesu sanɲɔdɔma, ki go maadi ki biidi Jesu yeli asala siiga. Lanyapo, Pɔli den yaadi ki ɲa ba, ki taa bi ɲɔdkaaba, ki piadi ki ban tundi ba daali kuli Tiranusi cogdieli nni. ¹⁰ Pɔli den li kubi yeni i hali bina lie, ke yaaba ye Asi kuli, Juufinba yeni Gilekinba kuli, gbadi O Diedo maama. ¹¹ U Tienu den tie Yaalidgu tuada yeni Pɔli nui, ¹² Lanyapo, ya yianba den fidi ki sii Pɔli ninfiancabili bii o tiayiekaagu den yi baa laafia, mu cicibiadmu mo den ñ ki ɲaani yiantianba mo. ¹³ Ama Juufinba, ɲantaadi danba mo den ye li diema nni, ki bieli ki ñangi mu cicibiadmu mun ye yaaba niinni O Diedo Jesu yeli po. Bi den yi yedi: “Jesu, Pɔli ń wangi yua ya maama yeli po, n yedi yi yeni li niinli ke yin ña ki ɲa bi niba ne” ¹⁴ Yaaba n den tiendi lani den tie Juufi salga yidkacianba siiga yendo, ke bi yii o Sefa ya bijalelediba i. ¹⁵ Cicibiadyenga ń jiini ba “N bani Jesu, N go bani Pɔli mo; Ke yinba mo tie bile i? ¹⁶ Ki cicibiadga yaaga n ye o nilo nni yeni ń bibi ɲantaadi tofaadanba, kiloli ba ki puapua ki duoli ba ban ña li dieli nni ki sani mubili yeni ti yiadi. ¹⁷ Ya niba n ye Efesi kuli, Juufinba yeni gilekinba ń gbadi li maama, ki bandi. Ti jawaandi ń kua ba, ban kpiagi O Diedo Jesu yeli. ¹⁸ Yaaba n den daani Jesu nni mo den nagdi ki wangi ban tieni ya tuonbiadi, ki miadi sugli ti po ¹⁹ Bi ñogdanba yeni ti bulɔndi danba den cua yeni bi tila ke bi juu ke a buodi u mu nni asala siiga. Li tila kuli dunga den pundi ligdibala tuda piimu (50.000) ²⁰ Lanyapo, O Diedo maama

den yadi i kaankuli yeni u paaciamu. ²¹ Pɔli ń soni o tuonli ki gbeni Efesi dogu nni, Foɗanma den kuani li jagli ke wan tɔgni Maseduani yeni Acihayi po, ki gedi Jerusalema; O den maadi “Min kali nekanba yeni, li buali ke min pundi Roma po mo.” ²² Pɔli den soni o todkaaba bilie Maseduani, lani n tie Timote yeni Erasitusi yaaba n den tie o naacenba. Ama wani obá go den tieni Asi diema nni waamu. ²³ Lanyognu, bi den fiini mi janjancianma Efesi dogu nni, ki mi nua Jesu sanɗɔdɗa. ²⁴ Wula maano den ye ki yii Demetriyusi, o den duadi Diyana jaandieli bonnanana ki kuandi o tuonsɔnba po li baali boncianla ²⁵ Lanwani ii, o den yini li tuonsɔnba yeni ya maaba sieni, ki taani ba ki yedi ba, “Canbáanba, i kuli bani ke ku maagu ne tuonli kuandi ti li baali boncianla. ²⁶ I la ki go gbadi, li ki tie Efesi ne baba ka ama Asi nni kuli, ke ban yii yua Pɔli bɔndi ki lebdi bi niba maalma ke bi ɗɔdi o. O yedi ba ke ban tagi ya buli yeni i nui ki tie tienu. ²⁷ Li ba fidi bi niba ń fali ti kpenkpendu tuonli ne; lani baba ka, bi go ba fidi ki fanbi ti pobulo Diyana yua n dagdi yeni ti kpiagdi yeni buadieli. Wani yua ke Asi kuli yeni ɗanduna kuli bugi ba buoni o kpiagdi.” ²⁸ Ban gbadi lanyama, ke bi fii yeni li pabienli ki yigni ki tua “Efesi yaaba Diyana ye yeni ti kpiagdi” ²⁹ Ke li ɗmadli tieni u dogu nni kuli, ke bi niba taani ku kua u badu guagu nni, ki cuo pɔli yegni yaaba n den ńani Maseduani ki cua, Gayusi yeni Arisitarkusi. ³⁰ Pɔli den bua kua ku niwulgu siiga, ama bi ɗɔdkaaba den pani o. ³¹ Asi diema nni yikodanba yaaba n den tie

dɔnlinba den sɔni u tondu ki waani o ke wanda kua ku guagu nni. ³² Bi niba den yigni ki maadi maayenma, ke tianba mo maatoma, kelima bi den ye ti yanyagdi nni ke bi siiga boncianli ki bani ban taani yaali ya po. ³³ Juufinba n dadi Aleksandro ki nani bi niba siiga, ki seni o liiga Aleksandro n cili ki ya gangi o nui, ki bua wan waani li nitaanli li bonli niima nni. ³⁴ Ama, ban bandi ke o tie Juufi, ban taani ki tandi ki maadi maayenma lan waagi kudilie ki tua, “Efesi yaaba Artemisa ye yeni ti kpiagdi.” ³⁵ yiko tuonsɔnlo n mɔndi ki jiini ku niwulgu yama, ke o maadi, “Yinba Efesi yaaba, o laa nilo n ye ne, kaa bani ke Efesi dogciamu n tie ti pobulciamu Diyana budieli guudka, ya nannanli n nani tanpoli ki baa? ³⁶ Yin bani ke lanyaba bonli ki pia niama yeni ii, i ba dingi i yama ki da jegibi ki sɔni tuonkaadi. ³⁷ Kelima yin cua yeni ya niba ti buudi ne ki tie jaandielu suuda, baa go tie yaaba n fanbi tin jaandi ya bulo mo. ³⁸ Lanwani ii, Demetriyuusi yeni bi maaba yaaba n ye yeni o ya pia tagli yeni nilobá, ti buudi diena ye, ke ti buudi yudanba mo ye; bi ba fidi ki jia bi maama yeni biyaba. ³⁹ Ama i ya pia maatoma li buali li maama jama n colni li nitaali sanu i. ⁴⁰ Kelima, lanyapo, bi ba fidi ki jalgi ti ke ti yie yiko i ki fiini li nmadli dinne ki naa bani yaali ya po, ti go kan fidi ki waani li niima nni mo. ⁴¹ Wan maadi lanyaba maama ki gbeni, ke o cabi li nitaanli.

Diangbenga 20

¹ Ku fuugu po n pendi, Poli n sɔni ki yini bi

ɲɔdkaaba, ki paani bi pala, ki ji cabi ba, ki fii ki gedi Maseduani. ² Wan pendi li diema nni, o den maadi n yabi, ki paani bi pala, ke o cua Gresì. ³ Wan tieni li dogu nni ɲmaali taa, Juufinba ń tidi loli ki sedi o po yeni i janbi, lan sua ke o bua kua ku ńinbiagu ki gedi Siri, wan jagi, ki guani ki lebdi Maseduani. ⁴ Yaaba n den ba ciani o Asi po n tie, Sopateri, Piirusi bijua, ke o ńani Bere; Aristarki yeni Sekondi, ke bikuli ńani Tesaloniki ki tie dugikaaba; Gaayusi, ke o ńani Derbi, Timote, Ticiki yeni Trofimi, ke bi tie Asi yaaba. ⁵ Ama lanyanya niba den ga ti liiga ki ba guudi ti Trowa. ⁶ Ya kpanu n ki pia dibinli daana ń pendi, ke Ti kua ku ńinbiagu Filipi, ki tieni dana mu, ki pundi bi kani Trowa, ki kali likani dana lele. ⁷ Laadi daacincinli daali, tin taanni ki bua ɲmiidi kpanu, Pɔli ń maadi yeni bi dugikaaba. O den bobni ki bua li ya fiifandi, wan fii i, lanwani ii, o den maadi ke ku yɔgsiigu ti yɔgdi. ⁸ Mu fidsanmu den yabi poli dieli nni, tin den taani naana. ⁹ O naaciemo den kaa li takobonli kani ke bi yi o Etikusi, mi guama den paadi o. Nani Pɔli ń den maadi boncianli yeni ii, li naaciemo mi guama ń paadi li naaciemo, wan lagdi li dietuaditaali po ki baa ki kpe ¹⁰ Ama Pɔli ń jiiidi, ki duani ki labni o po, ki wobi o. K yedi, “Da wadi mani i pala ka, kelima o fo.” ¹¹ Wan guani ki do, ki ɲmiidi kpanu, ki ɲmani. Wan maadi yeni ba ki pugni hali i sinafaani, wan cabi ki fii. ¹² Ban guani yeni o naaciemo ke o fuo, lan songi bi pala. ¹³ Tinba wani den kua ku ńinbiagu, ki ga Pɔli liiga, ki gedi Aso,

tin den ba guudi naani ki taa Pɔli ku ñinbiagu nni. Wani mɔno den bua yeni i, kelima, o dá den jagi ke wan tɔgni u sanu i. ¹⁴ Wan cendi ti Aso yeni, ke ti kuani o ku ñinbiagu ki gedi Mitileni. ¹⁵ Tin fii lankani, ti tieni dayenli i, ki pundi Cihyo kpendegli kani, li daalieli ke ti pundi Smo kpendegli, li daataali daali, tin pundi Miletu dogu nni. ¹⁶ Nani Pɔli ń den jagi ke wan tɔgni Efesa po, o den ki bua wan biani mi yaama Asi diema nni, kelima o den peli ki bua o ya ba fidi, wan pundi Jrusalema pantekoti daali i. ¹⁷ Wan pundi Miletu, Wan sɔni bi niba Efesa, ban yini o po Kiristi nitaanli nikpelba. ¹⁸ Ban pundi o kani, wan maadi ba, “Yinba mɔno bani ibá ke hali min ɲmaa n taali Asi ne, min ye maama yeni yi yognu kuli. ¹⁹ N li ɲua ki tuuni U Tienu tuonli yeni li pali nni yumiinli, yeni ti ninsiidi yeni Juufinba ń loli ki sedi n po yeni ya janbi kuli. ²⁰ Yinba mɔno bani ke mii dogni yi libakuli ke li nua yaali n tie bonmɔnli i po, yeni min tundi yi maama asala siiga, ki go caa i dansani nni maama. ²¹ I bani min tuodi ki waani Juufinba yeni gilekinba ke ban biidi bi pala bi tuonbiadi po, ki lebdi bi yama ki ɲodi U Tienu, ki dugi ti Diedo Jesu po. ²² Mɔlane, Foɲanma tigi nni, ki caa yeni nni Jrusalema, n naa bani yaali n ba tieni nni lanpo, ²³ Ama Foɲanma tuodi ki waani nni ke i kudseseli yeni falaciamu guu nni. ²⁴ Ama mii tama ke n miali tie bonmɔnli n po, ki ba pani nni min dudi n nonma banlu yaali n pia n po mayuli po, lani n tie ke min sɔni O Diedo ń puogi nni ya tuonli, ki tieni kasiedi U Tienu ɲanbli

laabaalɲamo po. ²⁵ Diidi mani mɔlane, n bani ke yinba yaaba ya siiga ke n kpaandi ki waani U Tieniu diema laabaali ne, i kan la n nunga jiga. ²⁶ Kelima n kadi ki maadi yi i mɔni dinne, ke mii pia tagliba kuli ke li nua nisaaloba kuli soma. ²⁷ Kelima, min waani yi U Tieniu yanbuama, mii dɔgni yi libakuli. ²⁸ Lanwani ii, yin fangi i yula ki cegni ibá, ki guudi U Tieniu Fonjanma n guuni ya yankulu ke yin ya tie yankpaaba/gobdikaaba. Yin ya faami, yin gobdi ya yognu U Tieniu nitaanli, wan baa yaaba ki taani o kani yeni o socema. ²⁹ N bani ke n ya fii, ki siedi ki ɲa yi, yaaba n tie nani i fuasangbanbiadi yeni ba kua i siiga, ki kan taa ki cabi u yankulu. ³⁰ N bani ke bi niba ba kua i siiga, ki bɔndi yi yeni bi nufantunda ke yin tua ɲɔdkaaba. ³¹ Lanwani ii, yin sedi taajalalie, ki guudi. Yin ya tiani ke bina taa n yeni, ke n tundi yi yienu yeni ɲiagu kaa cedi. ³² Mɔlane, n mubni yi U Tieniu yeni o ɲanbli ɲɔmaama nui nni, yaama n ba fidi ki cedi yin paagi ki cie, ki go baa u biinu wan bili ya ɲalmani o nigagdiɲanba po. ³³ N naa kuani n yama niloba kuli ligi bii o wula lanyaka o tialakaadi nni. ³⁴ Yinba mɔno bani ke n ya nui ne kuani n yuli po buama yeni yaaba n ye yeni nni ya buama i. ³⁵ Lan tie yaali kuli, n tieni nannanli ki waani yi yin ba todi a tadmá maama yeni i tuona, yeni yin baa tiani O Diedo Jesu n yedi ya maama, wan yaadi kiyedi yaama obá: «Mi yedɲanma ye ɲan teni po ki cie ɲan ga.» ³⁶ Wan maadi yeni, ki gbeni i, ke o gbaani ki jaandi yeni bikuli. ³⁷ Bikuli den buudi boncianla, ki cuo Pɔli

tulu nni ki wobi o. ³⁸ Bikuli den ye yeni li pabonli kelima ban den gbadi ke o maadi ke bi kan ji guani ki la o nunga, lani n pendi i, ke bi ciani o ku n̄ibiagu kani.

Diangbenga 21

¹ Tin cabi ba ki fii, ki kua ku n̄inbiagu, ti taa sansiedu ki gedi Kosi dogu nni, lan fiifandi, ke ti pundi Rodesi dogu nni, ki pendi lankani ki pundi Patara. ² Ti den la n̄inbiagu ke ku caa fenesi po, ke ti kua gu. ³ Tin den nagi Cihpri kpendegli, ti den balni ki ŋa li ti ganu po, ki toli Siri po, ki gedi ki sedi Tiiri, ke bi tugdi ku n̄inbiagu tuga. ⁴ Ti den la jesu ŋodkaaba, ki tieni lankani dana lele. Foŋanma den fandi ba ke bi waani Pɔli ke wan da gedi Erusalema. ⁵ Ti cangu n̄ den juodi likani, ke ti cabi ba, ki tugni ti sanu, ke bani yeni bi puoba yeni bi bila piadi ti hali ki n̄ani ti u dogu nni. Ke ti gbaani ki jaandi u n̄inkunu. ⁶ Ti den cabi ba ki kua ku n̄inbiagu, ke bi guaniki kuni bi denpo. ⁷ Tin den pendi Tiri, tiden suagi ki gedi Pitolemayisi. Lankani, ti den fuondi tikpiiba, ki juadi yeni ba dayenli. ⁸ Lan fiifandi, ke ti fii ki gedi Sesare, ki kua Filipi yua n tie ban den gandi ya nileledba o laabaalŋamo tundma po yen yendo deni, ki ye yeni o ⁹ Li nilo den pia bonpola taa, ke bi tie powandina, ki pua sawali. ¹⁰ Tin tieni likani dana waamu, sawalpualo bá den n̄ani Jude, ki jiidi ki cua, ke bi yii o Agabusi, ¹¹ O den nagni tikani ki taa Pɔli gbanñagdu, ki loli o ya taana yeni o nui, ki yedi ne: “Foŋanma n̄ yedi yaali n ne, 'Maama ne i, ke Juufinba ba loli

yua yeni ya gbanñagdu ne, ki mubni o bi nilanba nui nni'." ¹² Tin gbadi lan ya maama, tinba yeni ya niba n ye likani kuli n taani ki maadi Pɔli ke wan da gedi Jerusalema. ¹³ Ke Pɔli jiini, "Be yapo i, ke i buudi ki yagni n yama? Kelima, N bobni ki gbeni o, Li ki tie ke ban loli nni baba ka, ama ki go ke Jerusalema nni, O Diedo Jesu yeli po" ¹⁴ Nani Pɔli n den ki bua ke o cengi ti cegli yeni i, ti ji den ki nua ki niidi o, ti den yedi, "O Diedo yanbuama n tieni lan buali maama" ¹⁵ Lanya dana n pendi, ke ti baani ti tuga ki doni ki gedi Jerusalema. ¹⁶ Bi nɔdkaaba den nani Sesare, ki nɔdi ti lipo. Bi den yegi yeni nilo ke bi yii o Minason, ke o tie Cihpri yua, ki den tie nɔdkaa, tin baa ye yeni yua. ¹⁷ Tin pundi Jerusalema, ti kpiiba den ga ti cangu yeni li pamanli. ¹⁸ Lan fiifandi, ke Pɔli gedi yeni ti Jaka kani, Kiristi nitaanli nikpelba kuli den ye likani. ¹⁹ Wan fuondi ba ki gbeni, ke o dugni ba U Tienu n tieni yaali kuli bi nilanba siiga o tuonli sanu po. ²⁰ Ban gbadi lani, ke bi dondi U Tienu, ki maadi o, "Ti kpiilo, a la ya niba n tuo ki dugi Jesu po Juufinba siiga ki luo tuda tuda. Bi kuli sedi taajala lie i, ki baa colni li bali yikodi. ²¹ Be maadi ba a maama, ke a tundi Juufinba yaaba n ye bi nilanba siigi, ki waani ba ke ban na Moyiisi maama, ke ban da kondi bi bila, ki go da nua bi yaajanba bogda mo. ²² Ti ji ba tieni ledi i? Li naa pia tama ke bi kan gbadi ke a cua ne. ²³ Lanwani ii, nan tieni tin ba waani a yaali. Niba na ye ne ki niani U Tienu bi nɔnianu. ²⁴ Taa li niba, fini yeni bani n wuli ki nani li kualii, nan pa bipo, ban kuo bi

yudi. Lanwani ii, bi niba ba bandi ke ban maadi a po ya maama kuli tie tofaama. Bi ba bandi ke fini moko nua li bali yikodi. ²⁵ Ama yaali n nua bi nilanba yaaba tuo ki ga Jesu sanɔɔdma po, ti diani ba li tisonkaali, ki waani ba ke ban cuo bi yula yani i buli padjiema, yeni mi soma, yeni mu yansɔɔdkamu nandi yeni mi conconma.” ²⁶ Ke Pɔli taa li niba, ke li fiifandi ke o wuli yeni ba, ki niani li kuali yeni ba, ki kua ku jaandiegu nni ki waani ban ba tieni ya dana yeni yukuli n ba padi ya padli bi nanbma po. ²⁷ Ban den bili ya danleleda n nagi gbenma, ke Juufinba niani Asi ki, ki la Pɔli ku jaandiegu nni, ke bi maadi ki fiini bi niba pala, ki cuo Pɔli. ²⁸ Bi den tandi ki tua “Israyeli niba, todi mani ti. Ya nilo n kpaagi ki tundi bi niba i kaankuli ya bona n ki colni ti buolu, ti yikodi yeni tin kua naani ne. Lani baba ka; o go kuani bi nilanba ti jaandiegu nni, ki jogni lany kaangagdinmonu.” ²⁹ Kelima bi den kpia ki la ke wani yeni Efesi yuaTrofima, ke bi yegi u dogu nni, ke bi maali ke o den kuani o ku jaandiegu nni i. ³⁰ Li nɔgli den tieni u dogu nni kuli, ke bi niba sani ki taani, ki cuo Pɔli. Bi den dadi ki niani ku jaandiegu nni, ki luoni a bulnɔna kuli. ³¹ Ban jagi ke ban kpa o, ke li maama kua sejenba yudaano tubli nni ke Jerusalema kuli ye li nmadli nni i. ³² Lanyognu ke o taa sejenba ki sani ki jiidi ki pundi li nɔgli kani. Bi niba n sejenba yeni bi yudaano ke bi na Pɔli yeni ti puadi. ³³ Ke sejenba yudaano nagni ki cedi ke bi cuo Pɔli, ki cedi ke bi loli o yeni i kudseseli. Ke o buali wan tie yua yeni

wan tieni yaali. ³⁴ Bi niba den tandi ki maadi maayenma, ke tianba mo maadi maatoma. Nani seje yudaano n kan den fidi ki maadi libakuli kelima ku fuugu po yeni, o den cedi ke bi gedi yeni Pɔli li kpaadidiepaali nni. ³⁵ Ban den pundi a nmaada kani i, bi den tugi Pɔli kelima bi niba jadi den yabdi. ³⁶ Kelima ku niwulgu den nua puoli ki yigni ki tua, “Ban gbeni o maama!” ³⁷ Ban den bua kuani Pɔli li kpaadidiepaali nni ya yognu, ke o maadi seje yudaano, “N ba fidi ki maadi bonli i?” Seje yudaano n buali o, “A maadi Gileki maama?” ³⁸ Lanwani naa tie Ejipti jua yua n den fiini mi janjanma ki kuani jakonda tuda na mi fanpienma nni ka aa? ³⁹ Pɔli n yedi, “N tie Juufi, ki nani Tarsi dociamu, Silisi diema nni. N tie dogcianmonu dotielo i. N mia ke nan cabi nni u sanu min maadi yeni ku niwulgu. ⁴⁰ Seje yudaano n cabi o u sanu, ke Pɔli sedi a nmaada po ki duoni o nuu, ki gaani ki toli ku nilgu. Bi kuli n suoni silbi, ke maadi ba Ebrewu maama nni ki yedi,

Diangbenga 22

¹ «N ninjaba yeni n baanba, cengi mani min pia ya maama ki bua ki maadi yi, ke yin ga ma». ² O niwulgu n den gbadi ke Pɔli maadi Hebilu maabuolu nni, bikuli den suoni Silibi. Pɔli den yedi: ³ «N tie Jufi ki mali taasa Cilisi ya yogu ama den kua Gamali cogu o naa dogu nni. O den bangi ti yaajanba maama cain, n den kuani yama kuli U Tienu po nani i kuli n bua wan maama dinne. ⁴ N den wangi yaaba n nua laa fala paa,

n den loli b jaba yeni b puoba kuli ki kuani ba li yonmidieli nni. ⁵ Ba sala yidikaaba cianba yeni b ni kpe juogi kaaba ba fidi ki tieni siedi ke ban den teni li tili ke min gadi Damasa ke pan teni ti ninjaba yaaba tie Jufinba min den gadi naa po ke loli yaaba n ŋɔa o sɔnu ki cuani ba Jelusaema ki ban pua ba. ⁶ Li den bua ki pundi naani o yie sinu yeni mini den pa u Sɔnu ki caa Damasa nni den nagi. La yo o yen ciangu den ñiliti ki ñani tanpoli po ki ba Lidini. ⁷ N den jiidi ba tinga ki gbadi o nialu ka li maadi Solo Laabaali ki wangi fala. ⁸ N den gua buali o a tie ŋmaa yonbidaano i? o den ŋmiani nni Jesu Nasaleti yua ki wang fala. ⁹ Min yen yaaba n den yegi bi den la n yenyenma ama bi den gbadi yua maadi yeni min ya nialu. ¹⁰ N den yed: N ba tieni lede n yonbidaano? N yonbdaano den yedi: Fii ki pundi Damasa, lan kani bi ba wani a ŋa ba tieni yala kuli. ¹¹ N den nua kelima yenyenma ciangu n yen n po, n yegi lieba n den dadi nni ki pundi Damasa. ¹² Lan kani ke n den bandi ban yi yua Ananiasa, oja yen tie nimono U Tienu bali maama po, ya Jufinba ye Damasa kuli tiedi o po sieda ŋaamo. ¹³ Wan Ananiasa den cua min ye naani, ki nagi ni kani ke yedi: N ninjua Solo, ŋɔli, li yogu ki la o. ¹⁴ O den yedi: ti ya yaaba ke U Tienu lugdi ba ka bani o yama buama ki ya tiegi, ki gu wan ba maadi ya maama o ya ŋɔbu nni. ¹⁵ A ba tua o siedi b niba yaŋa nintuali nni ŋan laa yaala yeni ŋan badi yaala yeni ŋa gbadi galo. ¹⁶ Mɔla a kaa gu be? Fii ki ñani a biidi, kelima bi jaandi Jesu ya yeli po. ¹⁷ Min den guani Jerusalema, ya yogu ki den

ye li jaandieli nni ki jandi U Tienu, li den cua n po nani ba yeni. ¹⁸ N den u yonbdaano ki yedi: Fii ki ñaa Jerusalema tonma tonma kelima bi kan gua ñaaba ban tieni a po ya sieda kuli. ¹⁹ N den yedi: «N yonbdaano, ban molo ba ki cuo yaaba ñ den ñua a ki kuani ba a yonbi diena nni, ki kpa tianba a jaandiena nni. ²⁰ N den tie sieda yi po ya daali k b den wuli Etina sonma, n den taa yi yapo momoni, k guudi yaaba n den ye tiadi.» ²¹ Ama n yonbdaano den yedi: «Ti ki gadi kelima n nua ke n ya gadi hali fagma bi nilanba yapo.» ²² O niwulgu den ñmini ke maadi ki den pundi hali li kani ke bi ji yigniki yedi: «kpa mani ya nibuolu nan ki nano yeni ki tingi, kelima la ña ya nilo na ya pia li miali. ²³ ya yogu ki bi tandi kin landi li liada ki yadi ti tandi, ²⁴ a mintiela yudaano den cua kua yeni o paalu ki cuo Pɔli. O den seni o niwulgu kuli ki buali Pɔli n tieni yaala bi ya nintuali nni, ki bandi yaala n tieni ki bi taandi ya tantaani buoli na. ²⁵ Ya yogu ke bi loli Pɔli i baabi i, o den yedi a mintiela kobga yudaano yua n den se o kani: «Li cabi ke yin pua ya nilo n tie Loma ki daa buni yeni o?» ²⁶ A mintiela kobga yudaano n gbadi yeni, o den gadi a mintiela yudaanciamo kani ke yedi: «a mo la ke tin tieni lede? kelima o nilo yeni tie Loma yua cain.» ²⁷ A mintiela ciamo den gadi ki yedi: «bi maadi a ya linani Loma cain» Pɔli den ñmini. ²⁸ A mintiela ciamo den guani ke yedi o «Li en tie faala ka ki tua Loma yua cain ama yen ya liigi kpiagi.» ²⁹ Lan yogu yaaba den puo wan Pɔli den siedi, ti ja waandi den cuo li mintiela

yudaano kelima waa gbadi ki Pɔli tie Loma yua yi cain ke den lolo yi baabi yeni. ³⁰ Li daa taa daali, a mintiela yudaano den bua ki bandi i mɔmɔni yaala ya po ke Jufinba kɔni yeni Pɔli, o den lodi yi baabi Pɔli nungi nni, ki yiini li jandieli yudanba yeni bi nikipela ki taani ba. O den jiini Pɔli ki sieni o bi kuli ya siiga nni.

Diangbenga 23

¹ Pɔli den nuali salga yidkaaba taancianli, ki maadi, “N kpiiba n den ye U Tienu nintuali yeni li yantiananli hali yeni ya daali ne.” ² Salga yidkaciamo Ananiasi n yedi yaaba n den se o kani ke ban pua o nɔbu po. ³ Pɔli n maadi o, “U Tienu ba pua a mo, diidi mani li guonpienli ne. A kaa ki bua maani a nuu li bali maama po ki bu n ya buudi yo oo, ki nan kandi yiko po ki cabi ke ban pua nni.” ⁴ Yaaba n den se o kani n maadi, “A ba sugi U Tienu salga yidciamo yeni yo oo?” ⁵ Pɔli n maadi, “N kpiiba, n bi ki bani ke o tie salga yidciamo. Kelima li diani, A kan maadi maabiigu a dogu yikodaano po.” ⁶ Pɔli n bandi ke li nitaanli nni, cagyenli tie Farisienba ke li caglieli tie Saduseyenba, wan doni o nialu ki tandi ki maadi li ni taanli nni, “N kpiiba, N tie Farisien, ki tie Farisien bijua. Min daani mi yiedma bi kpienba siiga nni po i, ke bi bua jia nni ti buudi ne.” ⁷ Wan yedi lani, mi niama n fii Farisienba yeni Saduseyenba siiga, mi paadma n tieni ku nilgu siiga. ⁸ Kelima Saduseyenba yedi ke faadma ki ya, maleki ki ye ki buali foɗanma, ama Farisienba wani bani ke likuli ne ye ki tie

mōni. ⁹ Lanyapo, ban fiini ku fuugu, ki ya sugdi biyaba. Farisienba gbanbanda bi tianba n̄ fii ki cili ku ñoniagu, ki yedi, “Ti nan ki la ya nilo ne n̄ pia ya tagli. n̄ma bani maleki bii Fonanma yaa maadi yeni o?” ¹⁰ Ku ñoniagu n̄ fii ki pugni, o sejeciamo n̄ jie ke bi ba ti pua ki papadi Pōli, wan sōni u tondu, ke o sejenba n̄ jiiidi ki fie o li nitaanli nui nni yeni u paalu ki cua ki kuani o li kpaadidieli liiga po diepaali nni. ¹¹ Ku ñiagu n̄ bii, O Diedo n̄ cua ki sedi o kani, ki yedi, “Da jie, kelima nani n̄an maadi ki tieni n po kasiedi Jerusalema yeni, a go ba tieni li kasiedi Roma nni mo.” ¹² Lan fandi, Juufinba siiga, bi tianba n̄ poli, ki niani ke bi kan di libakuli bi go kan ñu libakuli hali yeni ban ba kpa Pōli. ¹³ Yaaba n den taani ki jagi li janbi ñololma den ki luo niba piina (40). ¹⁴ Ban gedi salga yidkaciamo yeni a nikipela kani ki maadi, “Ti poli ki niani ke ti kan di ti go kan ñu libakuli hali yeni tin ba kpa Pōli. ¹⁵ Lanwani ii, n̄an cedi ban maadi o sejeciamo ke ban jiini o i kani na, yin n̄anbi ki kpaagi o maama nni. Tinba wani tuodi ki bobni o po, ki ba kpa o ke bi dá ki pundi yeni o i kani. ¹⁶ Ama, Pōli ninsalo bijua n̄ gbadi ke bi loli ki sedi ki ba guudi ki kpa o, wan kua li kpaadidiepaali nni, ki tuali Pōli. ¹⁷ Pōli n̄ yini seje kobgo ciamo ki maadi o, “Taa o naaciamo ne, ki ciani o o sejeciamo kani, kelima o pia maama ki bua maadi o.” ¹⁸ Lanwani ii, seje kobga yudaano n̄ taa o naaciamo ki ciani o o sejeciamo kani, ki maadi, “Pōli yini nni, ke n kua o kani, ke o maadi nni ke min ciani o naciemo ne a kani. O pia maama ki bua maadi

a.” ¹⁹ O sejeciamo n̄ cuo o naaciemo nuu, ki piadi yeni o, ki buali o, “A pia be ya maama i ki bua maadi nni?” ²⁰ O naaciemo n̄ maadi, “Juufinba taani ki loli ki ba mia n̄an cedi ban won jiini P̄oli bi nitaanli nni, nani bi bua n̄anbi ki kpaagi o maama nni yeni. ²¹ Ama, n̄an da cengi bi maama, kelima, bi ki luo niba piina, ki poli, ki niani ke bi kan di, bi go kan n̄u libakuli hali yeni ban ba kpa P̄oli. Bi bobni ki gbeni o, bi ji guu n̄an ba jagi ki cuo yaali i.” ²² O sejeciamo n̄ cabi o naaciemo wan n̄a, ki nan tuodi ki kpaa o, ki maadi, “Da cedi niloba kuli n̄ bandi n̄an maadi nni yaali ne”. ²³ Ke o yini seje kobga cianba bilie, ki myedi ba, “Yin bobni sejenba kobilie (200) yaaba n ba gedi Sesare, yeni tanpuala piilele (70), yeni bi kpandanba kobilie (200). I ba fii ku n̄iagu, kudi taa yognu, ki gedi Sesare. ²⁴ O go den yedi ba ke ban bobni ti yanjagkaadi, P̄oli n̄ ba jagi yaadi, ki taa o mi yanduanma nni, ki gedi ki mubni o gobna Feliksi nuu nni. ²⁵⁻²⁶ Ke o diani ya tili ne: “Kolodi Lisiasi n diani ya tili ne, gobna ciamo Feliksi po, N fuondi a. ²⁷ O ja ne, Juufinba n cuo o, ki bobni ke ban kpa o, ke n gbadi ke o tie Roma yua i, ke n n̄odi ba yeni sejenba, ki fie o bi nuu nni. ²⁸ N den lingi min bandi ban jalgi o yaali ya po, ke n cedi ke bi jiini o bi nitaanli nni. ²⁹ Bi waani nni ke bi jalgi o ya maama n nua bi bali maama i, ama ke waa pia ya tagli n buali kuuma bii ban luoni o. ³⁰ N go gbadi ke bi loli ki sedi o po yeni i janbi, lani n cedi ke n kagni ki taa o ki s̄oni ke ban cua yeni o a kani, ki yedi yaaba n jalgi o ke ban bobni yaali n tie o tagli kuli, ki

cua ki waani ke ye ki gbia. Ya gaani n cabdi.”
³¹ Sejenba n colni o tondu. Bi den taa Pɔli ki gedi yeni o Antipatri ku n̄iagu yeni. ³² Lan fiifandi, sejenba boncianli den cedi ke a tanpuala n ciani o, ke bani bibá guani ki lebdi li kpaadidieli po. ³³ A tanpuala n̄ pundi Sesare, ki teni gobna li tisonkaali, bi go den taa Pɔli ki waani o. ³⁴ Gobna n̄ cogi li tili, o buali Pɔli wan tie ya diema yua. Ki bandi ke o tie Silisia yua i. ³⁵ Wan maadi, Yaaba n kpaani ke ban bu a buudi ya pundi, n ba cengi a maama kuli ki gbeni. O den cedi ke bi kubi o Herodi badidieciangu nni.

Diangbenga 24

¹ Dana mu bo pendi ke salayidkaaba cianmo Ananasi yeni bi nikpejuogikaaba, yeni mi ma-banma liiga yua, yua ke bi yi o Tetule lan niba n bo ciani Poli o dogdaano kani kelima bi bi pia yenba ti buudi. ² Ya yognu ke Poli bo sedi o dogdaano nituali nni, Omabando Tetule bo cili mi maama ke bua wan jaligi o ki yedi: «o dogdaano ya n̄alibalgi po i ke ti kuli ye yeni mi yanduanma yeni a maalɲama mo ya po i ke ti dogu kuli lebdi ki n̄anbi ³ Li tie n̄albalgi boncianli a po ti pala nni yeni n̄an tieni yaala kuli; ti jaandi n̄a hali boncianla Felisi. ⁴ ki fidi, min da biandi a yaama, n ba mia a n̄an cengi nni bonɲanla yeni mi yanfuomama. ⁵ Kelima ti diidi ki sua ke o ja ne tie ya nibiado n ba fidi ki fiini n̄anduna nni juufinba pala ki cedi ban fiini mi yiema. O tie Nasareti jaantieba liiga yua i. ⁶ O jagi ki ba fanbi ku jaandiegu i ke ti cuo o.

⁷ Ama, Lisia o seje ciamo mɔndi ki fie o ti nui nni yeni u paalu, ki gedi yeni o. ⁸ A ya buali poli li maama po, a ba gbadi i mɔmɔni tin jalgi o yaali ya po. ⁹ Ke juufinba todi ki jalgi Poli ki yedi ke ke ban jalgi o yaali ya po tie mɔmɔni i. ¹⁰ Ama gobna n' teni Poli mi maama ke wan maadi, Poli n' jiini, "N gbadi ke a tie ti buudi yudaano u dogu ne li tieni bina, ke n pali mani yeni mi ba yaadi mini nba, ki waani i mɔmɔni. ¹¹ A ba fidi ki kpaagi ki bandi ke piiga n dana lie n yeni, mi gedi Jerusalema ki ba pugi U Tienu. ¹² Ban la nni ku jaandiegu nni, n ki bo gagi yeni nilo, n bi ki fiindi bi niba pala yiko cogdieli kani yeni u dogu nni. ¹³ Bi kan fidi ki teni kasiedi ban jalgi nni yaali ya po. ¹⁴ Ama n tuo a nintuali nni ke ban yi yaali jaanbuofanu yeni, n li nua mani i ki pugi ti yaajanba Tienu, N dugi ki go colni yaali n ye yiko tili nni yeni sawalpuaba n' diani yaali kuli. ¹⁵ N pia li dandanli U Tienu nni nani ya niba ne yeni, ke mi faadma ba tieni bi niteginkaaba yeni bi nibi adba po kuli. ¹⁶ Lanyapo i ke n tie ania ke min ya pia ya yantiananli n ki pia tagli U Tienu yeni bi niba po. ¹⁷ Li tieni bina ke mii ye ne, n cua yeni li todli n dogu yaaba po yeni i ligi bu paabu po. ¹⁸ Min tieni lani, juufinba yaaba n nani Asi den la nni ku jaandiegu nni ke n tie mi wulinanbima bogda, laa den tie niwulgu nni bii nmadli n' ye naani. ¹⁹ Bi niba ne ya pia maamaba, bi ji ba fidi ki nagni a nintuali ki waani ban jalgi nni yaali ya po. ²⁰ Lanyaaka li niba ba fidi ki waani juufinba yiko danba nintuali ban la yaali n po ke laa tiegi. ²¹ Li nan yaa tie min

den ye bi siiga nni ki tandi ki maadi yaama ke yuakuli gbadi yaa ka, “Bi kpienba faadma po ya buudi ke bi bua jia nni a nintuali nni dinne.”²² Feliksi yua n den bani li maama fuuli den yedi ke juufinba n juuni, ki yedi, “Komanda Lisia ya nñani Jerusalema ki kpeni, n ba jia i buudi.”²³ ki puogi seje kobga yudaano ke wan ya guu Pöli bonjanla, libakuli n da pödi o, ki da n o nitaanli nni bá niyendo n da cua o kani yeni bonli ke o bua todi o.²⁴ Lan tieni danaba, Feliksi den guani pöli kani yeni o denpua Drusila, ke o tie juufi, ki cedi ke bi yini Pöli ke o ba cengi o yaali n tie ti dudugdi Jesu Kiristo nni.²⁵ Ama nani Pöli n den kubi mi maama mi teginma po, mi yanduanma po yeni ya buudi n ba juodi ki cua po yeni, ti jawaandi den cuo Feliksi, ke o yedi: «Dá guani ki lebdi o, ama n ya baa u sanu ya yogu, n ba soni ki yini a.»²⁶ Lan yognu goga, o den daani ke pöli ba suu o i ligi, lanyapo, ke o den suani ki yi o ki boe yeni o.²⁷ Ama bina lie n pendi, ke Pörsiwusi Festusi ga Feliksi ki tua gobna, Ama nani Feliksi den bua juufinba ninmanga yeni, ke o cedi ke Pöli li luo li kpaadidieli nni.

Diangbenga 25

¹ Festusi n pundi diema nni, lan tieni dana taa, wan na Cesare, ki gedi Jerusalema. ² juufi salga yidciamo yeni bi yikodanba n cua o kani ki waani o ke bi pia mi maama yeni Pöli, ki bua ban jia ti buudi yeni o. ki mondi ki niidi Festusi ke wan cengi bi maama. ³ Bi den mia o u sanu ke wan tuo ban janbi Pöli; ke wan cedi ban taa o ki gedi yeni

o Jerusalema, yeni bi ba fidi ki kpa o u sanu po. ⁴ Ama Festusi den nmiani ba ke Póli tie kpaadli i ki ye Sesare kpaadidieli nni, ke wani moko ba gani lipo. ⁵ Ke lanwani ii, yaaba n bua ba fidi ki n̄odi o ban gedi lipo. Ke li ya tie ke bi pia jalgi bá Póli po, bi ba fidi ki waani o tagli. ⁶ Festusi ki tieni likani ke li pendi dana niin bii piiga, ki fii ki jiidi kigedi Sesare, wan pundi ke li fandi, ke o kali ti buudi diegu nni, ki cedi ke bi taa Póli ki cua yeni o ⁷ Póli n̄ pundi, Jerusalema Juufinba yaaba n ye likani n̄ jalgi o boncianla, ki waani wan pia yatagli ama ke kasiedi naa ye. ⁸ Póli n̄ maadi ki fie o yuli ki yedi, “N naa tieni yaali n bia Juufinba yiko po, bii ku jaandiegu po lanyaa Sesari po.” ⁹ Ama Festusi den bua wan mangi Juufinba pali, ki buali Póli, “A ba fidi ki do ki gedi Jerusalema ban buu a maama ne lipo n nintuali?” ¹⁰ Póli n̄ yedi, “N ye o badciamo Sesari buudieli kani, ki guu ke ban buu nni lankani i. Mii pia tagli bakuli Juufinba po nani fini aba n̄ bani maama bonjanla. ¹¹ Ama li ya tie ke n tudi, bá ki tieni yaali ke li buali n kuuma, N naa jie min kpe. Ama ban jalgi nni yaali ya po ya ki tuagi sanu, nilo bakuli kan taa nni ki mubni bi nuu nni. N suagi n buudi Sesari po i.” ¹² Festusi den kali ki juogi yeni o juogikaaba li maama po, ki jiini Póli, ki yedi, “A yedi ke a suagi a buudi Sesari kani, bi ba buu a lankani i!” ¹³ Lan tieni dana waamu, ke o bado Agripa yeni Berenisi cua Sesare ki bua cani Festusi. ¹⁴ Ban tieni dana waamu, ke Festusi taa Póli maama ki waani o bado, ki maadi, “Feliksi den cedi ke bi taa niloba ki cua yeni o ne ke o

tie kpaadli. ¹⁵ Min den gedi Jerusalema, Juufinba salga yidkaaba yeni bi cancannikpelba den jalgi li nilo boncianla, ki mia ke ban buu ki cuo o, ki kpa o ¹⁶ Ke n mo jiini ba ke laa puni sanu ke Roma yaaba n taa nilo ki mubni o o yibala nui nni ke baa buni o ki puni o u sanu ke o ba maadi ki fie o yuli ti buudi kani. ¹⁷ Ama ban taani ki cua ne, mii guudi dana, li fiifandi ke n cedi ke bi taa o ki cua yeni o ti buudi kaanu. ¹⁸ Ban den fii ki jalgi o, ki waani wan pia ya tagli kuli, maamonma bakuli naa den ye. ¹⁹ Ban nia ya maama po tie bi jaandi sanu maama i, yeni niloba ke bi yii o Jesu, ke o den kpe, ama ke Poli wani nan yedi ke o fo. ²⁰ Mii den bani min ba kpaagi lanyaa maama maama, ke n buali o o ya ba tuo ki gedi Jerusalema ban buu o maama lanpo. ²¹ Ama Poli n den yedi ke o baa ye li kpaadidieli nni, ke o suagi o maama o badciamo Sesari buudi kaanu, n den yedi o ke wan ya ye likani ki guu hali min ba taa o ki soni o Sesari kani. ²² Agripa den yedi Festusi, “N moko bua min cengi li nilo maama.” Festusi n jiini o “cedi saala” “Aba cengi o maama.” ²³ Lanwani ii, lan fandi, Agripa yeni Berenisi den bobi bi tiakpiagdi ki cua ti buudi kaanu yeni sejenba yeni u dogu yikodanba. Festusi den cedi ke bi taa Poli ki cua yeni o bikani. ²⁴ Festusi den yedi, “O Bado Agripa yeni yinba ya nikpiaga n ye yeni ti ne, I la ya nilo ne ee; Jerusalema Juufinba yeni nekanba yaaba la nni ki yigni ki tua ke waa dagdi wan go ya pia miali. ²⁵ N diidi ki sua ke waa tieni yaali n dagdi yeni mi kuuma; ama wani mono n suagi o maama O Badciamo kani yeni, n ba taa

o ki mubni o o badciamo nui nni. ²⁶ Ama mii bani min ba diani yaali cima li tisonkaali nni, ki teni o badciamo, lani n cedi ke n cedi ke bi cua yeni o i kani o bado Agripa, ke njan todi nni min fidi ki diani yaali n tiegi li maama po ²⁷ Kelima laa tuagi sanu ke min soni kpaadli kaa diani ki waani ban jalgi o ya maama po fuuli.

Diangbenga 26

¹ Lanwani ii, Agripa den yedi Poli, “Maadi ki fie a yuli.” Ke Poli duoni o nuu, ki saa i moni ki yedi. ² O badciamo Agripa, n ye li pamanli nni yeni min ga mi maama a nintuali ki ba maadi ki fie n yuli juufinba yaaba n jalgi nni nuui nni; ³ Kelima a tie bancianma daano yaali n nua juufinba yema yeni bi bogda po. Lanyapo i ke n mia nja ke njan pa juunli ki cengi nni. ⁴ Ti ya ba maadi i moni, juufinba kuli bani min ye maama hali n jawaama nni n dogu nni yeni Jerusalema po. ⁵ Bi bani nni hali mi cilma, ki ba tuo ki saa i moni ke n den colni farisienba yema, ya jaanbuolu n colni mi teginma sanu. ⁶ Molane n ji se ne ke bi jiagi nni ti buudi kelima n lingi ya nonianu ke U Tienu den niani ti yaajanba ⁷ Kelima li tie ya nonianu ke ti piiga n cuglieda den pugi U Tienu yeni ti colindi yienyeni niagu ki daani ke ban baa i. O badciamo Agripa, li dandanli po i, ke juufinba jalgi nni. ⁸ Beyapo i ke i siiga nni ba niyendo ki maali ke U Tienu ba fidi ki faadi bi tinkpiba. ⁹ Yoguba, n den maali ke mi tieni bona boncianli ki koni yeni yaaba n taagi Nasareti Jesu yeli. ¹⁰ N tieni li bona Jerusalema dogu nni. Salga

yidkaaba ciamo n den puni nni ya yiko po cedi ke n luoni bi dugikaaba boncianli a kpaadidiena nni, n den solgi ban den kpa yaaba. ¹¹ N den nmalgi bi tuba yognu kuli ti yikodi codiena nni ki niidi ba ke bi sugdi U Tienu. N den fiindi n pabienli bi po, ki wangi ba falaciamo bá i doglami nni mono. ¹² Min den tuuni lanyu tuona, n den caa Damasi ke li tie salga yidkaaba ciamo yikodi sanu nni; ¹³ O badciamo, li sanu po, u yensiinu, n den ya yenma n ñilgi ki tuudi ki cie u yienu, ke mi ñani ñaljanli nni ki yendi ki lindi mini yeni n yegni. ¹⁴ Ti kuli n lagdi ki baá, n den gbadi ke u nialu maadi yeni nni ebrewu maama nni, “Soli, Soli, be n cedi ki a wangi nni ya falaciamo ne? li paa a po yeni ñan taa a taali ki pua li bonmuukaali.” ¹⁵ Ke n buali “A tie nma i, O Diedo? Ke o diedo jüni N tie Jesu, ñan falgi yua i. ¹⁶ Mola, fii ki sedi a taana po; lanyapo i ke n dogdi a po, ki lugdi a ke ñan tua n tuonsönlo yeni n kasiedi yaali nua ñan bani nni molane yaali ya po yeni min ba yuandi ki waani a ya bona; ¹⁷ N go ba faabi a min suani a ya dogtieba yeni ya nilanba siiga nui nni. ¹⁸ Ke ñan luodi bi nuni, ki ñani ba li biigli yeni Setaani paaciamu nui nni, ki nmagdi ba mi yenma yeni U Tienu po, ke ban fidi ki baa U Tienu sugli bi tuonbiadi po, ki di min gagdi ki ñanbi yaaba faali kelima ban pia ya dudugdi n po. ¹⁹ O badciamo Agripa, lanwani ii, n ki fali ñaljanli nni bonlakaali; ²⁰ Ama, cincinli, Damasa yaaba po, ki tuani Jerusalema po, yeni Jude dogu nni yaaba kuli yeni bi bi nilanba po, n teni ba u tondu ke ban biidi bi pala bi

tuonbiadi po, ki lebdi bi tɔgu, ki guani U Tienu kani ki ya tuuni ya tuonɲana n dagdi yeni ti tuonbiadi sugli. ²¹ Lanyapo i ke jufinba cuo nni ku jaandiegu nni ki bigni ke ban kpa nni. ²² Hali yeni mɔla kuli, U Tienu todi nni, kelima n se ki saagi i mɔni bi niba kuli yeni a nigbenga siiga ke yii nua bontoli kase bi sawalpuaba yeni Moyiisi n waani ke yaali n ba tieni ke laa pia tama; ²³ Ke li buali ke Kirito n la fala, ki tua yua n ba kpia ki faadi bi tinkpiba siiga, ki fii ki kpaandi ki waani jufinba buolu yeni bi nilanba mi yenma.” ²⁴ Poli n maadi o mɔmɔnsaali ki dudi, ke Festusi tandi ki yedi, “Poli a tie gaado i, a bancianma n cedi ke a gaadi.” ²⁵ Ama ke poli maadi, “O nicolinka Festusi, mii tie gaado ka, ama n paani n pali i, ki nɲani i mɔmɔni lanbona ki maadi yeni li yumiinli ²⁶ Kelima o badciamo bani lanyana bona kuli po, lani n cedi ke n fuoni n yama ki maadi o, kelima n bani ke bonli ki ye li maama po ki duagi o; kelima libakuli ki tieeni wuoli nni. ²⁷ O badciamo Agripa, a dugi bi sawalpuaba po oo? N bani ke a dugi bi po” ²⁸ Agripa n maadi poli, “A bua li y pugni waamu njan maadi kuani n yama min tuo ki tua Kirito nɔdka yo oo? ²⁹ Poli n yedi, “N jaandi ki miadi U Tienu ke lan tie mɔla ne yo oo, lan ba waagi yo oo, lan da tie fini baba ka ama yaaba cengi n maama dinne ne n tua nani mini yeni, ama lan da tie li kpadidieli kudseseli ya po ka.” ³⁰ Ke o badciamo fii, ke gobna yeni Bernisi yeni yaaba n bo taani ki kaa yeni ba kuli fii; ³¹ ban nani ku dieciangu nni ke bi maadi yeni bi lieba ki tua, “Ya nilo ne ki tieni ya bonli n pundi

kuuma bii cuoma.” ³² Agripa n yedi Festusi, “Bi bi ba fidi ki luodi o nilo ne ki na o li ya bi ki tie ke o pendi yeni mi maama Sesaari kani.”

Diangbenga 27

¹ Ban jagi ke ti ba kua ku n̄nbiagu ki gedi Itali, ke bi taa P̄oli yeni ya kpaada n sieni ki mubni Ogusti sejenba kobga yudaano nui nni, ke bi yii o Juliwusi. ² Ti den kua ya n̄nbiagu n n̄nani Adramiti ki ba balni Asi n̄ninkunu. yeni ke ti den kua mi n̄ncianma nni. Aristarki, Maseduani diema nni Tesaloniki jua den yegi yeni ti. ³ Lan fiifandi, ti den sedi Sid̄on dociamu nni, lankani, Juliwusi den kubi P̄oli yeni mi yanduanma, hali ki cabi o ke o gedi ki ban ga o kpiiba cangu. ⁴ Tin n̄nani lankani, ti den suagi liiga mi n̄ncianma nni ki sedi Cihpri kpendegli kani, naani n legni ti yeni u faalu, kelima u faalu den togdi ti. ⁵ tin pendi ki nagi Sisili yeni Panfili n̄ninkunu, ke ti sedi Miira, Lusi diema nni. ⁶ Lankani i ke sejenba kobga yudaano la n̄nbiagu ke ku n̄nani Aleksandri ki caa Itali, Ke o kuani ti ku niinni. ⁷ Tin fii ki cuoni waamu waamu nani dana bá, ki m̄ndi ki pundi Kinidi, u faalu ki tuo ke tin tin cuoni, lanwani ii, ti den kpibi u sanu ki toli ki balni Kreti n̄ninkunu naani n liegi ki toli Salm̄ni. ⁸ Ti den cuoni yeni fala ki balni u n̄ninkunu hali ki ban pundi kaanu bá ke bi yii Feri Hafensi ki u kuu yeni Laseya dociamu. ⁹ Ti den sedi likani ke li waagi waamu, kelima Juufinba nololma mo den pendi o, li cenli ti sanu po ji den bia, lanyapo, P̄oli den tuodi ki waani ba, ¹⁰ ki maadi,

“N yegni, N la ke tin bua fii ya sanu ne baa pia mi janjanma, ti go ba biani a bona boncianli, laa tie a tuga yeni ku ñinbiagu baba ka, ama, ti miana mo.” ¹¹ Ama sejenba kobga yudaano den cengi o ñinbiakudlo yeni o bondaano maama i, o den ki cengi Põli maama. ¹² Kelima li den ki ñani ku faawaagu n̄ cua ki naa ti li ñinbiayaali kani a ninbiakudla boncianla den cegli ba ke ban fii likani, biya ba m̄ndi ki pundi Foniksi, ku fawaagu n̄ naa ba lanpo. Foniksi tie Kreti ñinbiayaali ki ye yaanga nintuali yeni yanbangu nintuali sanu po. ¹³ Yanbangu faalu n̄ cili ki figi suo suo, bi den bani ke ban bua maama n yeni, ke bi yugdi ti kudkpiagdi, ki fii, ki balni Kreti ñinkunu, kaa fagi yeni li jaali. ¹⁴ Ama lan yani waamu, ku faaciangu yu n figi yeni u paalu ke bi yii u Erakilõn n̄ani li kpendegli po, ki figi boncianla. ¹⁵ Ku ñinbiagu den ki fidi ki ba tuogi ku faaciangu; nani kun den ki tuo pegdima yeni ii, bi ji den ña ke ku faaciangu tugi ku ñinbiagu ki caa yeni gu kun bua naani. ¹⁶ Ti den togni ki balni naani ke Kawuda kpendegli legni ti; ti den la fala paa ki ti fidi ki seni ki ñinbiabigu yaaga n ba faabi ti. ¹⁷ Ban fidi ki yugdi ki ñinbiabiga ki kuani, ke bi taa u baabu, ki loli ki tabni ku ñinbiaciangu. Bi den jie ke ku ñinbiagu n̄ da ti gedi ki tuoni Sirti tanbiibenli, lanwani ii, bi den gbabi ki jiini a ñinbiacaba ki ji ña ke ku faagu tudi ku ñinbiagu. ¹⁸ ku taafaagu den figi ki pua ti hali boncianla, lanwani ii, bi den cili ki ñangi ku ñinbiagu tuga ki lu mi ñima nni. ¹⁹ Li daataali daali ku ñinbiagu tuonsõnba den taa bi

tuonsontiadi ki luni mi ñima nni. ²⁰ Nani lan den tieni dana ke u yienu yeni a ñmaabila den ki ñani, ke ku taafaagu mo pua ti yeni, ti naa ji den daani ke ti ba baa faabma bakuli. ²¹ Ban den tieni lanyana dana kaa dini liba yeni, ke Pɔli sedi ku ñinbiagu tuonsɔnba siiga ki yedi ba, “N yegni, i den ya cengi n gadi, i den kan fii ki cua Kreti tin kua ya janjanma nni ke ti ye ne yeni tin biani yaali ne kuli. ²² N ji tigni yi ke yin paani i pala, kelima ti siiga nni nilo ji kan biani o miali, li ya ki tie ku ñinbiagu yaagu n ba bia yaa ka. ²³ Kelima, ku ñiagu nni, min colni yua ya sanɔdɔma ki go pugi ya tienu maleki won legdi n po. ²⁴ ki yedi nni, 'Da jie Pɔli, a ba pundi Sesari nintuali, go diidi, U Tienu ñancianma po, o guuni a yaaba n yegi yeni a ne ke obakuli kan biani o miali. ²⁵ Lanwani ii, yin paanii pala kelima n bani ke li ba tieni wan waani nni maama i. ²⁶ Ama ti ba gedi ki tuoni kpendegli jaali i.” ²⁷ Tin pundi piiga n ñiataagu, ke ti li kubi ti sanu Adriatiki ñincianma po yeni, ku yɔgsiigu, a ñinbiakudla tama ke ti nagdi gbangbanli i. ²⁸ Ban bigni mi ñima ñuamu, ki la miada piina (m 40); lan gedi waamu ban biigi ki la miada piitaa (m 30) ²⁹ Bi den jie ke ti ba tuoni tangbaagu i, lani n den cedi ke bi jiini ku ñinbiagu kugkpiaga na, ki ji jaandi ke lan fandi tonma. ³⁰ A ñinbiakudla den bua ban ña ki ña ku ñinbiagu, ki jiini mi faabma ñinbiabiga mi ñima nni, ki ji tie nani bi bua jiini liiga ya kudkpiagdi yeni, ³¹ Ama Pɔli den yedi seje yudaano yeni sejenba, “Bi niba ne yaa ye ku ñinbiagu nni, i kan baa faabma.” ³² Lanwani ii, sejenba den jia ki ñinbiabiga baabi ki ña ke

ki gedi fagma. ³³ Lan cili ki fandi, ke Poli paani bi pala ke ban la mi jiema ki di. O den maadi, “Dinne tie li piiga n danaali n yeni ke i guu kaa di liba kuli; jiema ki kua i ñobu nni. ³⁴ Lanwani ii, n paandi i pala ke yin kali ki bogdi mi jiema ki taani ki di, kelima li ba todi yin baa mi faabma. I siiga bá niyendo kan biani o yudi bá yuyengu.” ³⁵ Wan maadi lani, ke o taa kpanu, ki jaandi U Tienu bi kuli ya nunbu nni. Ki ñmiidi kpanu, ki cili ki ñmani. ³⁶ Ke bikuli la li papaali ki dini. ³⁷ Ti den tie niba 276 ku ñinbiagu nni. ³⁸ Ban dini ki guo, ke bi luni ban tugi ya ñalkaama (kpanu tiibima) mi ñima nni, ki bua ban yuagi ku ñinbiagu. ³⁹ Lan den fandi i, bi den ki bandi ban nanli ya tinga, Ama bi den la ñinlaagu ke ku jaali tie tanbiinbenli. Bi den maali ke ban gedi ki sieni ku ñinbiagu lankani i. ⁴⁰ Bi den jia ti kudkpiagdi ki ña ke ti mii mi ñima nni, layognu ke bi pɔbdi ki duoni a ñinbiacaba ke u faalu pieneni ku ñinbiagu ki gedi yeni gu li jaali po. ⁴¹ Bi den sedi faali lie ní cendi naani i, ke ku ñinbiagu gedi ki feli ku tanbiingu nni. Liiga den feli ki cedi ke ku ñinbiagu se kaanyendu kaa migni. Ama a ñinguona den pua paama, ki mudi ku ñinbiagu puoli. ⁴² Sejenba den jagi ke ban kpa a kpaada, ban da ti dugi ki ciadi. ⁴³ Ama sejeyudaano den bua wan faabi Poli, lani n den cedi ke o yie bi jagli. O den yedi ke yaaba n ba fidi ki dugi mi ñima ní dugi ki pundi li jaali po. ⁴⁴ Ya niba n sieni den ñodi bi tiaba i a taaba po yaaba n sieni ban baa yaali ku ñinbiagu nni, ke li ba todi ban dugi ki pundi li jaali. Li den tieni yeni i, ke tikuli

baa mi faabma ki pundi li jaali (ki tinga) po.

Diangbenga 28

¹ Tin den ciadi, ke bi gedi yeni ti li jaali po, ke ti bandi ke li kpendegli yii Malti. ² Bi dogtieba den ki ga ti cangu baba ka, ama bi den cuoni u mu ti po kelima ki taaga yeni ti waadi po. ³ Ama Pɔli ń baani ti baadi ki tieni u mu nni, ke ku muwalgu tuogi li waalabli ke li finfini o nuu. ⁴ Bi dogtieba ń la ke li waalabli juani Pɔli nuu, ke bi ji maadi bi ɲmiali nni k tua. “Ya nilo ne baa tie nikipalo i, ke sani ki ciadi mi ńima nni, ama yeni wan ciadi mi ńima nni kuli, U Tienu teginma naa tuo ke wan ya pia miali.” ⁵ Ama, o den yogi ki luni o waa o mu nni, ke bonliba ki tieni o. ⁶ Bi den guu ke u yukɔnu ń cedi wan mɔli, bii wan ti cii ki baa ki kpe i. Ama ban den li kpaagi o ke li waagi ke liba kuli ki pia o, bi den lebdi bi maalma ki yedi ke o baa tie bulo i. ⁷ Mi tinfanma den ye kaa fagi yeni likani, ki tie li kpendegli yudaano ke o yii Pubiliyusi ya tinga. O den ga ti cangu bonɲanla hali dana taa. ⁸ Li sua ke u yukɔnu yeni ki canbuonga cuo Pubiliyusi báa. Pɔli ń gedi o kani, ki jaandi, ki maani o nui o po, ki tebi o. ⁹ Lani ń pendi, ya niba n den yia li kpendegli po kuli den cua Pɔli kani ke o jaandi ke bi paagi. ¹⁰ Bi dogtieba mo den cɔlni ti, ki tieni ti li seli. Tin den bobindi ki bua fii ki cabi ba, bi den teni ti yaali n tie ti bonbuakaana. ¹¹ Lan tieni ɲmaali taa, ke ti kua ya ńinbiagu n den ye li kpendegli kani ku faawaagu yognu, Aleksandri ńinbiagu ke “A bulileba” nannanli ya ku po ¹² Lan pendi, ti den

sedi Sirakusi, ki tieni dana taa. ¹³ Tin ñani likani, ti fii ki gedi Rejiyo dociamu nni. Tin tieni dayenli, ke ku faagu ñani yanbangu ki luodi, dana lie siiga ke ti pundi Pusolesi dociamu nni. ¹⁴ Likani, ti den kadi yeni ti kpiiba ke bi ga ti cangu dana lele. Ti den kubi yeni i ki ban pundi Roma. ¹⁵ Lankani ke ti kpiiba den gbadi ti maama, ki tuogi ti hali ke ti da ye Apiwu daaga nni yeni A Candietaada kani. Poli ñ la ti kpiiba, ke o jaandi U Tienu ki ba li papaali. ¹⁶ Tin pundi Roma, bi den cabi Poli ke o ye o baba i wani yeni seje yua n guu o. ¹⁷ Lan tieni dana taa ke Poli yini Juufinba yudanba ki taani. Ban pundi, ke o maadi ba, “N kpiiba, bake mii tieni tudma bakuli, ke mi nua ti buolu, bii ti bogda bii ti jaajanba, bi cuo nni nani kpaadli yeni Jerusalema, ki mubni nni Roma yaaba nui nni. ¹⁸ Ban den buali nni ibuali, bi den jagi ke ban cabi nni, kelima, baa den la min tieni yaali ke li dagdi yeni mi kuuma cuonu. ¹⁹ Ama Juufinba ñ den yie bi maama, li den tua n po taladi ke mi suagi n maama o badciamo Sesari kani, Li naa tie ke n pia jalgi bakuli n buolu po. ²⁰ Kelima min suagi ti buudi ne yeni i, ke n mia ke min kali yeni yi, ki maadi yi min pia ya maama. Kelima Israyeli dandanli po ke n ye yeni i kudseseli ne.” ²¹ Ke bi yedi o, “Ti ki kpeliki ga tisonkaali, ke li ñani Jude, ki maadi a maama, ti kpiiba siiga nni mo obakuli ki kpeli togdi a maama ki maadi a po bonbiigu. ²² Ama ti bua tin cengi fini aba kani i, ñan pia ya maalma u jaanbuolu yeni po, kelima ti bani ke i kaani kuli, baa pia maalhanma bakuli li jaanbuolu po.” ²³ Ban bili o ya daali, bi niba boncianla den cua o kani, wan ye naani. Ke

o waani ba o maama, ki tieni kasiedi, ki waani U Tienu diema. O den cili sijaagu hali yeni ku yenjuogu, ki taa sani lie kuli ki ba lebdi bi yama, ban tuo ki ga ke Jesu maama tie maamɔnma, yini n tie Moyiisi yiko tili yeni bi sawalpuaba maama. ²⁴ Bi niba bi siiga den tuo ke wan maadi ya maama tie mɔmɔni, ama bi tianba den ki dugi o maama po. ²⁵ Nani bi maama n den ki cendi yeni, bi den yadi ki kuni ya yogu ke Pɔli maadi ba ya lanbona ne, “Mi Foɔnma den pia i mɔni man kadi ki waani i yaajanba o sawalpualo Esayi maama nni. ²⁶ O den yedi, 'Gedi ya nibuolu ne kani, ki maadi ba, “I cengi yeni i tuba, i naa gbia; ki nua yeni i nuni, ama i naa gbia niima nni. ²⁷ Kelima ya nibuolu ne pali tadi ki juagi, baa gbia bonɔanli yeni bi tuba, ki nɔbni bi nuni. Bi jie ke ban la yeni bi nuni, ki gbadi yeni bi tuba, ki go gbadi niima nni yeni bi pali, ki da ti lebdi bi pala, min tebi ba.” ²⁸ “Lanwani ii, yin ya bani ke bi soni ki waani bi nilanba U Tienu nɔnbli, ke bi tuo ki ba cengi, ki ba ga li.” ²⁹ Wan maadi lan ya maama, ke bi yadi, ki gagi bi nɔmiali nni boncianla. ³⁰ Pɔli den tieni binmuna lie i wan den haya ya diegu nni, ki gaani yaaba n caa o kani kuli. ³¹ O den wangi U Tienu Diema maama, ki go tundi ba yaali n nua O Diedo Jesu Kiristi po yeni li papaali. Nilobakuli den ki pani o o tuona po.

Bible Gourmantche
The New Testament in the Gourmantche language of
Togo
Le Nouveau Testament en langue Gourmantche du
Togo

copyright © 2020 Door 43 world-wide mission community

Language: Gourmantche (Gourmanchéma)

Dialect: Gormantche

Translation by: Door 43 world-wide mission community

Contributor: Andrew Rice, Gourmantche, Gux, Parfait, Parfait-Ayanou

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2020-08-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Apr 2023 from source files dated 14 Aug 2020

1168f00b-eabf-5a7b-9fed-4d2120867558